

Sygn. akt I ACa 63/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Artur Kowalewski (spr.)
Sędziowie:	SA Ryszard Iwankiewicz SA Dorota Gamrat – Kubeczak
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2021r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w S. i Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w W.

przeciwko P. B., S. S., T. M., W. F., G. M., W. T., T. S., P. J., P. D., J. A., J. B. (1), K. M. (1), M. K. (1), D. S., Z. C., W. S., T. A. i J. H.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 12 października 2020r., sygn. akt I C 889/16

I. oddala apelację w zakresie roszczenia głównego o zapłatę kwoty 1.739.800,26zł. z odsetkami;

II. uchyla zaskarżony wyrok w części obejmującej roszczenie ewentualne, określone pismem procesowym powoda z dnia 3 stycznia 2019 r., (k. 3354 – 3358 akt) i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Dorota Gamrat – Kubeczak Artur Kowalewski Ryszard Iwankiewicz

Sygn. akt I ACa 63/21

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa, reprezentowany przez Dyrektora Izby Celnej w S. i Dyrektora Izby Celnej w W. reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł o:

- zasądzenie solidarnie od pozwanych: S. S., T. M., W. F., Z. C., G. M., P. B., W. T., T. S., P. J., P. D., J. A., J. B. (2), K. M. (1), M. K. (1), D. S., T. A., J. H., W. S., kwoty 1.739.800,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwani W. S., T. M., T. S., S. S., W. F., M. K. (1), W. T., J. H., G. M., D. S., J. A., Z. C., J. B. (2), K. M. (2), P. B., P. J. wniosli o oddalenie powództwa w całości. Nadto, pozwani W. S., T. S., W. T., J. H., D. S., Z. C. wniosli o zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 16 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, po rozpoznaniu sprawy I C 892/11, zasądził od pozwanych S. S., T. M., W. F., G. M., P. B., W. T., M. K. (2), D. S., Z. C., W. S., T. A., J. H., T. S., P. J., P. D., J. A., J. B. (1) i K. M. (2) solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Dyrektora Izby Celnej w S. i Dyrektora Izby Celnej w W. kwotę 1.739.800,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz obciążył pozwanych kosztami procesu w całości, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Apelacje od powyższego wyroku wniosli pozwani (oprócz pozwanych P. D. i T. A.), zaskarżając go w całości i podając szereg zarzutów naruszenia prawa materialnego oraz przepisów postępowania.

Powód, w odpowiedziach na poszczególne apelacje, domagał się ich oddalenia w całości.

Wyrokiem z 19 maja 2016 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, po rozpoznaniu sprawy I ACa 689/15, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu wyroku wyjaśnił, że u podstaw wydania orzeczenia kasatoryjnego legło nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy oraz sporządzenie uzasadnienia niezgodnie z wymogami art. 328 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyczyną, która uniemożliwiła ostatecznie (mimo podjętych działań) instancji odwoławczej merytoryczną weryfikację zaskarżonego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, był również istotny brak kompleksowych ustaleń faktycznych, co przełożyło się na niekompletność rozważań prawnych, a także brak odniesienia się przez Sąd I instancji do twierdzeń obu stron, w tym zwłaszcza strony pozwanej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, braki w zakresie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych i sposobie dokonania oceny prawnej zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku były tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia w części pozostawała nieujawniona, zaś w pozostałej ujawniona w sposób praktycznie uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Inicjatywa Sąd Okręgowy w ustaleniu stanu faktycznego ograniczyła się bowiem do powielenia ustaleń poczynionych w sprawie I C 649/03 (I ACa 765/08).

Sąd Apelacyjny zważył również, że Sąd I instancji, pomimo twierdzeń powoda, zgodnie z którymi wszyscy pozwani wyrządzili mu szkodę jako funkcjonariusze celni, poczynił ustalenia faktyczne odnośnie statusu wyłącznie czterech z pozwanych, tj. S. S., J. H., W. T., K. M. (1), wskazując, iż byli oni zatrudnieni jako funkcjonariusze celni. Brak jest natomiast jakichkolwiek ustaleń co do pozostałych pozwanych. Pomimo braku powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał w swoich rozważaniach, że działania funkcjonariuszy - pozwanych w niniejszej sprawie, stanowiące przyczynę powstania odszkodowania, polegały na poświadczaniu nieprawdy w dokumentach celnych SAD w okresie od 25 marca 1997 r., do 29 października 1998 r. W ustaleniach faktycznym Sąd I instancji nie dość, że ograniczył się do podania jedynie treści wyroku skazującego Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 22 lutego 2001 r., to jeszcze zrobił to niedokładnie w zakresie opisu czynów zarzucanych poszczególnym pozwanym (oskarżonym). Mianowicie nie uwzględnił tego, że w przedmiotowym wyroku zarzucano pozwanym S. S., Z. C., W. F., T. M. udział w grupie przestępczej, za co zostali skazani przez Sąd Rejonowy w Szczecinie. Natomiast odnośnie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie, rozpoznającego apelacje od wyroku Sądu Rejonowego, Sąd I instancji ograniczył się do zdawkowego podania, że zmieniono częściowo kwalifikacje czynów pozwanych i kary orzeczone przez sąd I instancji. Tymczasem z wyroku tego sądu w sprawie IV Ka 1440/01 wynikało, że powyżej wskazani pozwani zostali uniewinnieni od powyższego zarzutu.

Nadto, Sąd Apelacyjny wskazał, że skoro powód domagał się zwrotu kwoty 1.739.800,26 zł, którą w całości uiścił na rzecz (...) S.A. w T. tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez pozwanych, to w stanie faktycznym należało się odnieść do tego, czy i który z pozwanych został skazany za czyn związany z fikcyjnym eksportem cukru i to wyłącznie pochodzącego od Cukrowni (...) w O. (poprzednik prawny (...) S.A. w T.), albowiem cukier pochodził również z innych cukrowni – K., M., W. i Z.. Następnie należało ustalić, czy wszyscy eksporterzy wymienieni w opisach czynów karalnych (za których popełnienie pozwani zostali prawomocnie skazani), tj. Agencja (...) s.c. w O., M. M. oraz PPUH (...) B. S. nabywali cukier od Cukrowni (...). Kolejny etap ustalania stanu faktycznego powinien odnieść się do twierdzeń pozwu, że wobec powziętych w postępowaniu przygotowawczym informacji, przekazanych organom kontroli skarbowej, Urząd Kontroli Skarbowej w Ł., wydał 27 czerwca 2001 r. dwie decyzje dotyczące tzw. opłat sankcyjnych oraz sześć decyzji ustalających kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług. W ocenie Sądu Apelacyjnego, prawidłowość ustaleń faktycznych w nawiązaniu do powyższych decyzji miała dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotne znaczenie, skoro powód domagał się od pozwanych regresu z tytułu zrealizowania obowiązku nałożonego na niego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, który z kolei miał swoje źródło właśnie w przedmiotowych decyzjach. Sąd Okręgowy w żaden sposób nie odniósł ustaleń, za co konkretnie zostali skazani poszczególni pozwani, pomimo iż w toku procesu kwestionowali oni możliwość przypisania im odpowiedzialności solidarnej.

Sąd Apelacyjny wskazał, że obowiązkiem Sądu I instancji było także ustalenie, czy możliwym jest połączenie konkretnego dokumentu SAD z konkretnym pozwanym (czy też ewentualnie z pozwanymi, a jeżeli tak, to z którymi), a następnie czy jest możliwym przyporządkowanie im konkretnych faktur wywozowych cukru, a jeżeli tak, to którzy konkretnie eksporterzy, od której konkretnej cukrowni i w jakiej ilości nabyli przedmiotowy cukier. Dopiero po przeprowadzeniu powyższych ustaleń należało je odnieść i przyporządkować (a przynajmniej ustalić, czy byłoby to możliwym) do konkretnego opisu stanu faktycznego będącego podłożem do wydawania przedmiotowych decyzji administracyjnych w zakresie podatku VAT. Co więcej, skoro Sąd I instancji sam zaznaczył, że decyzje Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z dnia 27 czerwca 2001 r. Nr (...), Nr (...) zostały wydane w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie), to powinien był – zdaniem Sądu Apelacyjnego – ustalić, czy jest możliwym określenie, a jeżeli tak, to jaki konkretnie wpływ na wydanie przedmiotowych decyzji miało przestępstwo dokonane przez każdego z pozwanych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zabrakło również jakiegokolwiek odniesienia do najistotniejszych (z punktu widzenia istoty postępowania) rozważań poczynionych przede wszystkim przez Sąd Najwyższy oraz Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, co miało swoje negatywne przełożenie na rozważania poczynione przez Sąd I instancji. Sąd I instancji nie poczynił żadnych ustaleń faktycznych w zakresie funkcjonowania danego Urzędu Celnego, zwłaszcza w zakresie stosowania kart obiegowych, istniejącego systemu nadzoru pracy poszczególnych celników, pomimo że dysponował dowodami zebranymi w aktach sprawy karnej, w których odnoszono się m.in. do tych przedmiotowych kart obiegowych. Zważywszy, że pozwani nie wskazali obowiązków, jakim uchybiły organy nadzorcze, w szczególności, kto ponosił odpowiedzialność za brak kart obiegowych, skąd wynikało, że musiały być ani kto był odpowiedzialny za wykrycie tego braku, Sąd Okręgowy nie wskazał, z czego konkretnie wyprowadził swój wniosek o istnieniu przedmiotowego obowiązku po stronie pozwanych. Co więcej podał, że skoro Skarb Państwa uiścił odsetki ustawowe od kwoty 938.822,90 zł (...) S.A. w T. na podstawie prawomocnego wyroku sądu, a orzeczenie w tym zakresie było następstwem uznania przez sąd części roszczeń odszkodowawczych (...) S.A. w T. za zasadne, to roszczenie Skarbu Państwa z tytułu zapłaty odsetek skierowane w niniejszej sprawie przeciwko pozwanym należało uznać również za roszczenie regresowe dochodzone na podstawie art. 441 § 3 k.c.; podobnie jak koszty postępowania składające się na zapłaconą przez Skarb Państwa kwotę 1.739.800,26 zł. Niemniej, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie wskazał argumentacji przemawiającej za słusznością takiego stanowiska w świetle regulacji art. 441 § 3 k.c.

Sąd Apelacyjny wskazał kolejno, że Sąd Okręgowy w żaden sposób nie odniósł się do tej części rozważań Sądu Najwyższego zawartych w uzasadnieniu wyroku z 15 marca 2007 r., w których wskazał na niezbędność dokonania

oceny, czy funkcjonariusze celni, podejmując w tak licznej grupie działania przestępcze, nie wykorzystali niedociągnięć organizacyjnych, bądź też braku właściwego nadzoru oraz kontroli zapobiegających nadużyciom i korupcji, bowiem odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 k.c. mogą uzasadniać też konkretne zaniedbania funkcjonariuszy państwowych w zakresie nadzoru. Powyższe zaniechanie spowodowało, że Sąd I instancji nie rozpoznał właściwie zarzutu pozwanych, co do istnienia podstaw do przyjęcia współodpowiedzialności po stronie powodowej. Sąd Okręgowy z jednej strony wskazał, że brak przypozwania pozwanych w sprawie I C 649/03 skutkowało tym, że w niniejszej sprawie pozwani mogli podnosić zarzuty odnośnie wadliwego rozstrzygnięcia jak i niedbalstwa Skarbu Państwa jako strony podczas procesu, z drugiej zaś uznał, że ocena wadliwości prawomocnego orzeczenia sądu i przebiegu postępowania w sprawie I C 649/03 poprzez analizę akt sprawy i podejmowanych przez uczestników czynnością nie leży w kompetencji sądu orzekającego. Sąd Okręgowy zaakcentował też, że wszyscy pozwani sprzeciwiali się przyjęciu ich solidarnej odpowiedzialności wobec Skarbu Państwa, podnosząc, że każdy z nich popełnił inne czyny, za które został skazany, a odpowiedzialność każdego z nich za szkodę wyrządzoną tym czynem ogranicza się do czynu popełnionego przez konkretnego pozwanego, dlatego nie mogą oni wspólnie ponosić takiej samej odpowiedzialności.

Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Okręgowy w żaden sposób nie odniósł się do danych zawartych w uzasadnieniu decyzji Nr (...) z dnia 27 czerwca 2001 r., w którym zawarto dane dotyczące nabywcy cukru, okres zakupu cukru, jego ilość, w szczególności zawiera ono tabelaryczne zestawienie daty faktury, jej numer, ilość, minimalną obowiązującą cenę cukru, sankcje za zniżenie ceny, termin zapłaty oraz odsetki. W powiązaniu z powyższym powinien być ustalony, czy istnieje, a jeżeli tak, to jaki związek tych danych z opisem czynu za którego popełnienie każdy pozwany był skazany, z dokładną analizą dokumentacji SAD i związanymi z nią poszczególnymi fakturami zakupu cukru od Cukrowni (...), szczególnie tymi, które zostały wymienione w powoływanej tabeli. Brak jest zatem realnej możliwości oceny prawidłowości wniosku Sądu I instancji, iż niemożliwym jest podzielenie należności z tytułu ustalonych odsetek ustawowych na części odsetek od zobowiązań powstałych w związku z konkretnymi czynami pozwanych, gdyż czyny wszystkich pozwanych spowodowały, że doszło do wydania jednej decyzji administracyjnej, dotyczącej całej partii cukru, uwidocznionej w różnych dokumentach SAD, sporządzonych w różnych datach, przez różnych pozwanych. Całkowicie nieweryfikowalnym było - zdaniem Sądu Apelacyjnego - stwierdzenie Sądu Okręgowego, że nie da się wydzielić konkretnych kwot związanych z konkretnymi czynami poszczególnych pozwanych, przez co nie można było uznać, iż szkoda zwrotu, której domaga się powód, jest podzielna i to w sposób umożliwiający przypisanie każdemu z pozwanych części odpowiadającej jego udziałowi w sprawie. Czyniąc rozważania nad istotą art. 441 § 1 k.c. Sąd I instancji nie zauważył (lub nie dał temu należytego wyrazu), że istotą rozstrzygnięcia nie jest ten przepis, który odnosi się bezpośrednio do roszczenia odszkodowawczego, lecz regulacja z art. 441 § 3 k.c. dotycząca roszczenia regresowego. Tym samym, Sąd I instancji nie orzekł co do istoty i zasadności żądania regresowego formułowanego przez powoda, a orzekł, odnosząc się do „czystego” roszczenia odszkodowawczego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy w żaden merytoryczny sposób nie wyjaśnił, czym się kierował dochodząc do konkluzji dotyczącej statutu pozwanych, którzy powoływali się w sprawie na ograniczenie ich odpowiedzialności w związku z tym, że w okresie popełnienia czynów niedozwolonych łączyły ich z powodem umowy o pracę, podobnie jak i do tej, iż od chwili wejścia w życie kodeksu pracy do odpowiedzialności za działania funkcjonariuszy państwowych zastosowanie znajduje wyłącznie przepis art. 417 k.c. w brzmieniu sprzed 1 września 2004 r., co skutkuje stosowaniem wyłącznie kodeksu cywilnego również do roszczeń regresowych. Sąd Apelacyjny wskazał również, że obowiązkiem sądu I instancji było szczegółowe rozważenie i danie temu odpowiedniemu, właściwemu wyrazu w sporządzonym uzasadnieniu, czy w przedmiotowej sprawie możemy mieć w ogóle do czynienia ze zbiegiem roszczenia regresowego powoda z art. 441 § 2 i 3 k.c. z takim też roszczeniem wynikającym z art. 120 § 1 i 2 k.p. W przypadku uznania, że taki zbieg jest możliwy winien podać pogłębioną jurydycznie argumentację, w jaki sposób zbieg ten powinien być rozwiązany. W ocenie Sądu Apelacyjnego, ustalenia przez Sąd I instancji wymagało, kiedy powód wszczął sprawę o odszkodowanie przeciwko pozwanym oraz rozważenie, czy regulacje ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Służby Celnej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby

Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego mają zastosowanie w niniejszej sprawie, ze wszystkimi tego konsekwencjami wynikającymi z jej poszczególnych zapisów.

Ostatecznie Sąd Apelacyjny wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy, mając na uwadze poczynione zastrzeżenia, winien przede wszystkim w sposób merytoryczny i wyczerpujący odnieść się do wszystkich twierdzeń, argumentacji i wniosków stron, zastosować się do obszernie opisanego kierunku dokonania ustaleń prawidłowego stanu faktycznego i właściwego rozpoznania istoty sprawy, w szczególności właściwej subsumcji i określonych norm prawa materialnego do ponownie ustalonego stanu faktycznego, a także winien sporządzić uzasadnienie w sposób umożliwiający prześledzenie i skontrolowanie procesu decyzyjnego przez Sąd odwoławczy.

W piśmie procesowym z dnia 9 lutego 2017 r. powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie oraz zgłosił żądanie alternatywne, wnosząc o zasądzenie od powodów, na podstawie art. 441 § 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c., kwot szczegółowo opisanych w piśmie, a stanowiących należności z tytułu wypłaconego przez powoda na rzecz (...) S.A. odszkodowania orzeczonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r., I ACa, odsetek od tychże kwot oraz kosztów procesu w sprawie I ACa 765/08.

Pozwani D. S., W. T., K. M. (1), Z. C., W. F., T. M., M. K. (1), P. B., P. J., J. A. podtrzymali swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, domagając się oddalenia powództwa w całości. Nadto, pozwany J. A. wniósł o odrzucenie powództwa w zakresie żądania alternatywnego jako niedopuszczalnego z uwagi na to, że w niniejszej sprawie nie występują żadne zobowiązania przemienne (ani wynikające z ustawy, ani z czynności prawnej).

W piśmie procesowym z 3 stycznia 2019 r. powód dokonał modyfikacji powództwa ewentualnego, domagając się zasądzenia:

1. od S. S. solidarnie z W. S. kwoty 32.363,07 zł,
2. od S. S. solidarnie z G. M. oraz W. S. kwoty 17.652,58 zł,
3. od S. S. solidarnie z G. M. kwoty 326.699,91 zł,
4. od S. S. solidarnie z P. B. i W. F. kwoty 5.851,19 zł,
5. od S. S. solidarnie z P. B. kwoty 416.890,80zł,
6. od S. S. solidarnie z W. T., W. F. i Z. C. kwoty 23.536,78 zł,
7. od S. S. solidarnie z W. T. i T. M. kwoty 17.862,05 zł,
8. od S. S. solidarnie z T. S., W. F. i Z. C. kwoty 5.884,19 zł,
9. od S. S. solidarnie z T. S. i T. M. kwoty 295.039,05 zł,
10. od S. S. solidarnie z P. J. i G. M. kwoty 49.491,65 zł,
11. od S. S. solidarnie z P. D. i G. M. kwoty 250.068,58 zł,
12. od S. S. solidarnie z J. A. i T. M. kwoty 11.141,99 zł,
13. od S. S. solidarnie z J. B. (1) kwoty 19.601,00 zł,
14. od S. S. solidarnie z K. M. (1) i T. M. kwoty 250.068,58 zł,
15. od S. S. solidarnie z T. A., W. F. i Z. C. kwoty 8.826,29 zł,
16. od S. S. solidarnie z D. S. i W. S. kwoty 5.884,19 zł,

17. od S. S. solidarnie z J. H., W. F. i Z. C. kwoty 2.942,10 zł

- wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Jednocześnie powód dokonał modyfikacji pierwotnego żądania pozwu o zapłatę kwoty 1.739.800,26 zł w zakresie żądania odsetkowego, domagając się zasądzenia odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Pozwani D. S., Z. C., K. M. (1), P. B., T. M., J. B. (1), W. F., J. A., T. A. podtrzymali dotychczasowe stanowiska w sprawie, wnosząc oddalenie powództwa w całości.

Zarządzeniem z 28 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy wyznaczył dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego P. D. kuratora procesowego w osobie radcy prawnego celem reprezentowania go w postępowaniu. W piśmie procesowym z 31 października 2019 r. pozwany P. D. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z 12 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, po ponownym rozpoznaniu sprawy, oddalił powództwo (pkt I) oraz ustalił, że powód przegrał sprawę w całości, pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu (pkt II).

U podstaw rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego legły następujące ustalenia faktyczne.

(...) S.A. w T. jest następcą prawnym Cukrowni (...) S.A. w O.. W przeszłości naczelnikiem Oddziału Celnego w K. na granicy polsko-niemieckiej (K.-P.) był B. P.. W wyniku jego działań w oddziale utworzono 4 podstawowe komórki, czyli podstawowe zmiany dokonującej odpraw celnych. Funkcjonowało również zaplecze od postępowań celnych, logistyki, archiwum. Utworzona została również komórka ogólna, zajmująca się statystyką, sprawozdawczością. Oddział w ramach swojego funkcjonowania dokonywał kilkaset tysięcy odpraw towarów w skali roku. Dokonywano także odpraw samochodów osobowych i osób nimi podróżujących. Zmiany w Oddziale Celnym w K. charakteryzowały się swoją wewnętrzną organizacją, a na czele każdej z nich stał kierownik zmiany. Wyodrębniono również stanowisko inspektora celnego. Do funkcji kierownika zmiany oprócz kwestii typowo organizacyjnej należała także kwestia nadzoru nad funkcjonariuszami, kwestia przydzielania zadań w trakcie trwania służby i nadzór i kontrola nad nimi. Zastępcą kierownika był funkcjonariusz celny, który miał podobny zakres obowiązków, przy czym zastępował kierownika w czasie jego nieobecności, urlopów, wyjazdów służbowych. Inspektor celny pełniący funkcję kierownika zmiany zajmował się kontrolą dokumentów.

Po przyjęciu zgłoszenia celnego, szczególnie na kierunku przywozowym, w odprawach tzw. ostatecznych, inspektor celny oceniał wstępne dokumentację, w tym również po odprawie celnej. Oddział Celny K.-P. był położony na obszarze 72 hektarów i poszczególne stanowiska odprawowe były od siebie bardzo oddalone.

Oddział Celny wykorzystywał w swojej pracy tzw. system kart obiegowych (Laufzettel), który funkcjonował w obydwu kierunkach tranzytowych. Stanowiła ona kartkę formatu A5, na której występowały podstawowe dane dotyczące środka przewozowego, towaru. W późniejszym czasie wprowadzono elektroniczny system wspólnego potwierdzania operacji na kartach obiegowych. Na karcie obiegowej również był wskazany towar, ale na poziomie tylko 4 cyfr taryfy celnej z uwagi na to, iż dokument ten był przygotowany szybko na wjeździe na posterunki wjazdowe na poszczególne terminale. Na posterunku wywozowym działały służby paszportowe i celne niemieckie.

Pierwszym funkcjonariuszem, który miał do czynienia z samochodem ciężarowym, kierowcą i towarem był funkcjonariusz straży granicznej i to on wystawiał kartę obiegową kierowcy, który miał obowiązek ją zachować aż do ostatniej służby, która go obsługiwała na przejściu (polska i niemiecka straż graniczna oraz polski i niemiecki urząd celny - wg kolejności w zależności od kierunku przewozu). Każda z tych służb po drodze musiała dokonać odpowiednich adnotacji i postawić stempel. Karty obiegowe archiwizowane były przez służby, które jako ostatnie składały na dokumencie swoje adnotacje (np. jeżeli towar był z Polski wywożony, to kartę obiegową archiwizowały służby niemieckie). Każdy funkcjonariusz pełniący funkcję w zmianie miał przypisany sobie komputer, do którego się

osobiście logował i na którym dokonywał rejestracji odpraw celnych. Wymagane przez prawo ewidencje i procedury były przestrzegane w Oddziale Celnym w K. i stosowane w pełnym zakresie, a system kart obiegowych był systemem jedynie wspomagającym. Prowadzenie tego systemu kart było efektem współpracy ze stroną niemiecką, wymuszone olbrzymią ilością odpraw i koniecznością chociażby zbliżenia się do pełnej identyfikacji odpraw, aby to co wjeżdżało na terminal przywózowy i z niego wyjeżdżało i tak samo wjeżdżało na terminal wywózowy i z niego wyjeżdżało. W Oddziale Celnym w K. brak było możliwości bezpośredniej weryfikacji działań wszystkich funkcjonariuszy celnych jednocześnie przez bezpośredniego przełożonego, np. kierowników zmian, którzy mieli określone obowiązki, wynikające z ich zakresów czynności, jak i zapisów pomocniczych w księgach kontroli i raportach. Kwestie działalności omawiane były również na codziennych odprawach z kierownikami zmian. Natomiast dokonywane były kontrole funkcjonalne ex post, a więc kontrole zgłoszeń celnych.

W latach 90 w oddziale celnym w K. doszło do procederu nielegalnego fikcyjnego eksportu cukru z Polski, polegającego na tym, że w okresie od 25 marca 1997 r. do 29 października 1998 r., funkcjonariusze celni poświadczali nieprawdę w dokumentach celnych SAD. Po wykryciu powyższego zjawiska przez m.in. B. P., który stwierdził brak odpowiednich kart obiegowych dla przewożonego towaru - cukru, części funkcjonariuszom - S. S., T. M., W. F. i Z. C. - postawiono zarzuty obejmujące m. in. działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, branie udziału w zorganizowanej grupie mającej na celu popełnienie przestępstw polegających na rozprowadzaniu wśród funkcjonariuszy celnych Oddziału w K. dokumentów SAD, podżeganiu ich do poświadczania nieprawdy w tych dokumentach co do okoliczności eksportu cukru, w zamian za wręczane im korzyści majątkowe, w celu doprowadzenia producentów cukru do sprzedaży cukru, po niższych cenach eksportowych. Z kolei pozostałym funkcjonariuszom (G. M., P. B., W. T., T. S., P. J., P. D., J. A., J. B. (2), K. M. (1), M. K. (1), D. S., T. A., J. H. i W. S.) postawiono zarzuty m. in. przyjęcia korzyści majątkowych od przedstawicieli firm zajmujących się procederem fikcyjnego wywozu cukru za granicę, w zamian za poświadczenie nieprawdy w dokumentach celnych SAD, a więc zarzuty popełnienia przestępstw z art. 228 § 3 k.k., w zbiegu z art. 271 § 3 k.k., w związku z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. Część fikcyjnych odpraw dotyczyła cukru z Cukrowni (...) S.A., który nabywany był przez kontrahentów zewnętrznych - (...), PPUH (...), czy M. M..

W toku śledztwa przed Prokuraturą Okręgową w Szczecinie ustalono, że zakupiony w Cukrowni (...) S.A. cukier eksportowy, w okresie od 25 marca 1998 r. do 29 października 1998 r. w łącznej ilości 859 ton, w tym w październiku 1998 r., w ilości 550 ton, nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej, a na przejście graniczne między Polską, a Niemcami dostarczono jedynie dokumenty. W okresie od 2 kwietnia 1997 r. do 12 czerwca 1997 r. celnicy potwierdzili nieprawdę na 37 dokumentach SAD, na których, jako eksporter cukru występowała spółka (...) T.i B. F., zaś producentem cukru była Cukrownia (...) S.A. W okresie od 18 marca 1998 r. do 29 października 1998 r. polscy celnicy poświadczali nieprawdę na 94 dokumentach SAD, na których, jako eksporter cukru występowała firma M. M. z K., zaś producentem cukru były cukrownie O., K. i M.. W okresie od dnia 19 września 1998 r. do dnia 5 grudnia 1998 r., celnicy poświadczali nieprawdę na 116 dokumentach SAD, na których jako eksporter cukru występowała (...) Sp. z o.o. w Ł., zaś producentem cukru była cukrownia W. i Z.. Informacja taka przekazana została Urzędowi Kontroli Skarbowej w Ł.. Przeciwno wyżej wymienionym prowadzone było następnie postępowanie karne przed Sądem Rejonowym w Szczecinie.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z 22 lutego 2001 r., wydanym w sprawie XIV K 647/00, zmienionym następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z 27 lutego 2002 r. (IV Ka 1440/01), uznano pozwanych winnymi czynów zabronionych szczegółowo opisanych przez Sąd Okręgowy w części faktograficznej uzasadnienia wyroku.

Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających w powyższej sprawie Urząd Celny w W. wydał w dniu 28 lutego 2001 r. decyzje uznające, że przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A., objęty procedurą wywozu, według zgłoszeń celnych z 1998 r., nie opuścił polskiego obszaru celnego. Następnie Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł., w decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r., określił za miesiąc czerwiec 1997 r., kwotę nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do zwrotu w wysokości 43.076 zł, zaległość podatkową w podatku od towarów i usług w wysokości 55.781 zł, odsetki za zwłokę od wymienionych zaległości wyliczone na dzień wydania decyzji w wysokości 58.741,20 zł. Jednocześnie ustalił kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc czerwiec 1997 r. w wysokości 16.734,30 zł. Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w

toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). Ustalono, że w okresie od 25 marca 1997 r., do 9 czerwca 1997 r., zakupiony w Cukrowni (...) S.A., przez firmę Agencja (...) s.c. w O. cukier eksportowy w ilości 925 ton, nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym kontroler uznał, że błędnie zastosowano do sprzedaży tego cukru stawkę podatku VAT w wysokości 0% i wykazano w powyższej stawce wartość sprzedaży w deklaracji VAT-7 za miesiąc czerwiec 1997 r. Wobec faktu, że przedstawione przez komisanta dokumenty potwierdzające wywóz towarów poza państwową granicę Rzeczypospolitej Polskiej okazały się fałszywe, Cukrownia była zobowiązana do zastosowania stawki właściwej do sprzedaży cukru w kraju tj. 7%. Nieprawidłowości te spowodowały zaniżenie kwoty należnego podatku, a co za tym idzie zawyżenie nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do zwrotu za miesiąc czerwiec 1997 r. Dodatkowo ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za miesiąc czerwiec 1997 r. w wysokości 30 % zawyżenia zwrotu.

Decyzją z 20 grudnia 2010 r. Nr (...) Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nr (...). Następnie, wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego Ośrodka Zamiejscowego w Ł. z 2 października 2002 r. w sprawie (...), oddalono skargę Cukrowni (...) S.A. w O. na decyzję Izby Skarbowej w Ł. Nr (...) z 20 grudnia 2001 r.

W decyzji z 27 czerwca 2001 r. Nr (...) Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł. określił za miesiąc grudzień 1997 r. zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług w wysokości 149.323 zł, zaległość podatkową w podatku od towarów i usług w wysokości 50.942 zł oraz odsetki za zwłokę od wymienionych zaległości wyliczone na dzień wydania decyzji w wysokości 45.782,20 zł. Jednocześnie ustalił kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc grudzień 1997 r. w wysokości 15.282,60 zł. Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). Ustalono, że w okresie od 17 grudnia 1997 r. do 14 kwietnia 2008 r. zakupiony w Cukrowni (...) S.A. przez firmę PPUH (...) B. S. z W., cukier eksportowy w ilości 2.225 ton, w tym w grudniu 1997 r. w ilości 725 ton, nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, Urząd Celny w W. wydał 9 marca 2001 r. decyzje stwierdzające wygaśnięcie decyzji z 1997 r., dopuszczających do wywozu przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A. Kontroler uznał, że błędnie zastosowano do sprzedaży tego cukru stawkę podatku VAT w wysokości 0% i wykazano w powyższej stawce wartość sprzedaży w deklaracji VAT-7 za miesiąc czerwiec 1997 r. Wobec faktu, że przedstawione przez komisanta dokumenty potwierdzające wywóz towarów poza państwową granicę Rzeczypospolitej Polskiej okazały się fałszywe, Cukrownia była zobowiązana do zastosowania stawki właściwej do sprzedaży cukru w kraju tj. 7%. Nieprawidłowości te spowodowały zaniżenie kwoty należnego podatku, a co za tym idzie zawyżenie nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do zwrotu za miesiąc grudzień 1997 r. Dodatkowo ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za miesiąc czerwiec 1997 r. w wysokości 30 % zawyżenia zwrotu.

Decyzją z 27 grudnia 2010 r. Nr (...) Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nr(...)

W decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r. Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł. określił za miesiąc luty 1998 r. zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług w wysokości 125.769 zł, zaległość podatkową w podatku od towarów i usług w wysokości 40.907 zł, odsetki za zwłokę od wymienionych zaległości wyliczone na dzień wydania decyzji w wysokości 33.347,60 zł. Jednocześnie ustalił kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc luty 1998 r., w wysokości 12.272,10 zł. Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). Ustalono, że w okresie od 17 grudnia 1997 r., do 14 kwietnia 1998 r., zakupiony w Cukrowni (...) S.A., przez firmę PPUH (...) B. S. z W., cukier eksportowy w ilości 2.225 ton, w tym w lutym 1998 r. w ilości 600 ton nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, Urząd Celny w W. wydał 28 lutego 2001 r. decyzje uznające, że przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A., objęty procedurą wywozu według zgłoszeń celnych nie opuścił polskiego obszaru celnego. W związku z tym kontroler uznał, że błędnie zastosowano do sprzedaży tego cukru stawkę podatku VAT w wysokości 0% i wykazano w powyższej stawce wartość sprzedaży w deklaracji VAT-7 za miesiąc luty 1998 r. Wobec faktu, że przedstawione przez komisanta dokumenty potwierdzające wywóz towarów poza państwową granicę Rzeczypospolitej Polskiej okazały się fałszywe, Cukrownia była zobowiązana do zastosowania stawki właściwej do sprzedaży cukru w kraju tj. 7%. Nieprawidłowości te spowodowały zaniżenie kwoty należnego podatku, a co za tym idzie zawyżenie nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do zwrotu za miesiąc luty 1998 r. Dodatkowo ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za miesiąc luty 1998 r. w wysokości 30 % zawyżenia zwrotu.

Decyzją z 27 grudnia 2010 r. Nr (...) Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nr (...). Następnie, wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego Ośrodka (...) w Ł. z 22 października 2002 r. w sprawie (...) oddalono skargę Cukrowni (...) S.A. w O. na decyzję Izby Skarbowej w Ł. Nr (...) z 27 grudnia 2001 r.

W decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r., Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł. określił za miesiąc marzec 1998 r. zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług w wysokości 264.563 zł, zaległość podatkową w podatku od towarów i usług w wysokości 51.019 zł, odsetki za zwłokę od wymienionych zaległości wyliczone na dzień wydania decyzji w wysokości 36.982,70 zł. Jednocześnie ustalił kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc marzec 1998 r. w wysokości 15.305,70 zł. Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). Ustalono, że w okresie od 17 grudnia 1997 r. do 14 kwietnia 1998 r., zakupiony w Cukrowni (...) S.A. przez firmę PPUH (...) B. S. z W. cukier eksportowy w ilości 2.225 ton, w tym w marcu 1998 r. w ilości 600 ton, nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, że zakupiony przez firmę M. M. z K. w okresie od 25 marca 1998 r. do 29 października 1998 r. w ilości 850 ton, w tym za miesiąc marzec 1998 r. w ilości 150 ton, cukier eksportowy, nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, Urząd Celny w W. wydał 28 lutego 2001 r. decyzje uznające, że przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A., objęty procedurą wywozu według zgłoszeń celnych nie opuścił polskiego obszaru celnego. W związku z tym kontroler uznał, że błędnie zastosowano do sprzedaży tego cukru stawkę podatku VAT w wysokości 0% i wykazano w powyższej stawce wartość sprzedaży w deklaracji VAT-7 za miesiąc marzec 1998 r. Wobec faktu, że przedstawione przez komisanta dokumenty potwierdzające wywóz towarów poza państwową granicę Rzeczypospolitej Polskiej okazały się fałszywe, Cukrownia była zobowiązana do zastosowania stawki właściwej do sprzedaży cukru w kraju tj. 7%. Nieprawidłowości te spowodowały zaniżenie kwoty należnego podatku, a co za tym idzie i zaniżenie kwoty wpłaty podatku za miesiąc marzec 1998 r. Dodatkowo ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za miesiąc marzec 1998 r. w wysokości 30 % zawyżenia zwrotu.

Decyzją z 27 grudnia 2010 r. Nr (...) Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nr (...). Następnie wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego Ośrodka Zamiejscowego w Ł. z 22 października 2002 r., w sprawie (...), oddalono skargę Cukrowni (...) S.A. w O. na decyzję Izby Skarbowej w Ł. Nr (...) z 27 grudnia 2001 r.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł., w decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r. określił za miesiąc kwiecień 1998 r. zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług w wysokości 87.188 zł, zaległość podatkową w podatku od towarów i usług w wysokości 30.148 zł, odsetki za zwłokę od wymienionych zaległości wyliczone na dzień wydania decyzji w wysokości 21.794,90 zł. Jednocześnie ustalił kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc kwiecień 1998 r. w wysokości 9.044,40 zł.

Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K

647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). Ustalono, że w okresie od 17 grudnia 1997 r. do 14 kwietnia 1998 r., zakupiony w Cukrowni (...) S.A. przez firmę PPUH (...) B. S. z W. cukier eksportowy w ilości 2.225 ton, w tym w kwietniu 1998 r. w ilości 300 ton nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, że zakupiony przez firmę M. M. z K., w okresie od 25 marca 1998 r. do 29 października 1998 r., w ilości łącznie 850 ton, w tym za miesiąc kwiecień 1998 r. w ilości 150 ton, cukier eksportowy nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Urząd Celny w W. wydał 28 lutego 2001 r. decyzje uznające, że przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A., objęty procedura wywozu według zgłoszeń celnych, nie opuścił polskiego obszaru celnego. W związku z tym kontroler uznał, że błędnie zastosowano do sprzedaży tego cukru stawkę podatku VAT w wysokości 0% i wykazano w powyższej stawce wartość sprzedaży w deklaracji VAT-7 za miesiąc kwiecień 1998 r. Wobec faktu, że przedstawione przez komisanta dokumenty potwierdzające wywóz towarów poza państwową granicę Rzeczypospolitej Polskiej okazały się fałszywe, Cukrownia była zobowiązana do zastosowania stawki właściwej do sprzedaży cukru w kraju tj. 7%. Nieprawidłowości te spowodowały zaniżenie kwoty należnego podatku, a co za tym idzie i zaniżenie kwoty wpłaty podatku za miesiąc kwiecień 1998 r. Dodatkowo ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za miesiąc kwiecień 1998 r., w wysokości 30% zawyżenia zwrotu.

Decyzją z 20 grudnia 2010 r. Nr (...) Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nr (...). Następnie, wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego Ośrodka Zamiejscowego w Ł. z 22 października 2002 r., w sprawie (...) oddalono skargę Cukrowni (...) S.A. w O. na decyzję Izby Skarbowej w Ł. Nr (...) z 27 grudnia 2001 r.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł. w decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r., określił za miesiąc październik 1998 r., kwotę nadwyżki podatku naliczonego nad należnym do zwrotu w wysokości 174.407 zł, zaległość podatkową w podatku od towarów i usług w wysokości 34.635 zł, odsetki za zwłokę od wymienionych zaległości wyliczone na dzień wydania decyzji w wysokości 16.019,50 zł. Jednocześnie ustalił kwotę dodatkowego zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za miesiąc październik 1998 r. w wysokości 10.387,50 zł.

Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). Ustalono, że zakupiony przez firmę M. M. z K., w okresie od 25 marca 1998 r. do 29 października 1998 r. w ilości łącznie 850 ton, w tym za miesiąc październik 1998 r. w ilości 550 ton, cukier eksportowy, nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Urząd Celny w W. wydał 28 lutego 2001 r. decyzje uznające, że przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A., objęty procedura wywozu według zgłoszeń celnych, nie opuścił polskiego obszaru celnego. W związku z tym kontroler uznał, że błędnie zastosowano do sprzedaży tego cukru stawkę podatku VAT w wysokości 0% i wykazano w powyższej stawce wartość sprzedaży w deklaracji VAT-7 za miesiąc luty 1998 r. Wobec faktu, że przedstawione przez komisanta dokumenty potwierdzające wywóz towarów poza państwową granicę Rzeczypospolitej Polskiej okazały się fałszywe, cukrownia była zobowiązana do zastosowania stawki właściwej do sprzedaży cukru w kraju tj. 7%. Nieprawidłowości te spowodowały zaniżenie kwoty należnego podatku, a co za tym idzie i zaniżenie kwoty wpłaty podatku za miesiąc październik 1998 r. Dodatkowo ustalono dodatkowe zobowiązanie podatkowe za miesiąc październik 1998 r. w wysokości 30 % zawyżenia zwrotu.

Decyzją z 27 grudnia 2010 r. Nr (...), Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nr (...). Następnie, wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego Ośrodka Zamiejscowego w Ł. z 22 października 2002 r., w sprawie (...), oddalono skargę Cukrowni (...) S.A. w O. na decyzję Izby Skarbowej w Ł. Nr (...) z 27 grudnia 2001 r.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł., w decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r., określił opłaty sankcyjne w wysokości 100 % wartości sprzedanego cukru po cenie niższej od ceny minimalnej w łącznej kwocie 940.500 zł, a nadto odsetki za zwłokę od tej kwoty do dnia wydania decyzji na kwotę 471.100,60 zł. Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie

poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku czynności kontrolnych przeprowadzonych w dniach 6 stycznia 2000 r. oraz w okresie od 8 maja do 29 maja 2001 r. w Cukrowni (...) S.A. w O. stwierdzono, że w październiku 1998 r. wystąpiły przypadki sprzedaży cukru po cenie niższej od ceny minimalnej. W dniu 8 października 1998 r. została zawarta umowa komisju pomiędzy komitentem Cukrownią (...) S.A. a komisantem M. M.. Z umowy wynikało, że zawarto kontrakt eksportowy na dostawę 4.000 ton cukru, ustalono cenę eksportową w wysokości 300 dolarów za tonę, określono prowizję dla komisanta w wysokości 25 dolarów za tonę sprzedanego cukru. Ponadto strony uzgodniły, że komitent będzie wydawał cukier po uprzednim otrzymaniu przedpłaty odpowiadającej wartości cukru liczonej wg ceny krajowej, tj. 1.710 zł za tonę plus 7% podatku VAT i 2% opłaty eksportowej lub do wysokości złożonego zabezpieczenia należności, tj. 250.000 zł. Rozliczenie ceny oraz prowizji nastąpić miało każdorazowo po dostarczeniu dokumentów eksportowych FE/VAT i SAD w terminie 10 dni od daty wysyłki towaru. W wyniku kontroli dokumentów źródłowych FE – SAD ustalono, że w okresie od 19 października do 29 października 1998 r. firma M. M. wystawiła 22 sztuki faktur eksportowych na sprzedaż 550 ton cukru białego w workach papierowych na rzecz importera holenderskiego. Wartość netto sprzedaży wyszczególniona w fakturach stanowiła kwotę 577.675,00 zł, VAT 0%, prowizja komisanta 48.116,32 zł, kwota należna producentowi - Cukrowni (...) S.A. - 529.278,82 zł. W październiku 1998 r. cukier w ilości 550 ton nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Na przejścia graniczne dostarczono jedynie dokumenty. Opłata sankcyjna od sprzedaży 550.000 kg cukru na kraj poniżej obowiązującej ceny stanowiła kwotę 940.500,00 zł (550.000 x 1,71 zł / kg). Odsetki od zaległości głównej wyniosły 471.100,60 zł.

Decyzją z dnia 24 stycznia 2002 r., Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej Nr (...) z dnia 27 czerwca 2001 r., określającą zobowiązanie i zaległość z tytułu opłat sankcyjnych w wysokości 100 % wartości sprzedanego cukru po cenie niższej od ceny minimalnej w wysokości 940.500 zł oraz odsetki za zwłokę od wymienionej zaległości w kwocie 471.100,60 zł.

Inspektor Kontroli Skarbowej w Ł., w decyzji Nr (...) z 27 czerwca 2001 r. określił opłaty sankcyjne, z tytułu wprowadzenia cukru ponad limit w ramach kwoty A w II i III kwartale 1999 r. w łącznej kwocie 940.500 zł, a nadto odsetki za zwłokę od tej kwoty do dnia wydania decyzji na kwotę 255.054,20 zł. Decyzja została wydana w oparciu o przeprowadzone postępowanie, w toku którego wykorzystano ustalenia Prokuratury Okręgowej w Szczecinie poczynione w toku śledztwa w sprawie VI Ds. 26/99 (następnie w sprawie XIV K 647/00 Sądu Rejonowego w Szczecinie).

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w wyniku czynności kontrolnych przeprowadzonych w dniach 6 stycznia 2000 r. oraz w okresie od 8 maja do 29 maja 2001 r. w Cukrowni (...) S.A. w O. stwierdzono, że przekroczony został limit sprzedaży cukru w ramach kwoty A w II i III kwartale 1999 r. W dniu 8 października 1998 r. została zawarta umowa komisju pomiędzy komitentem – Cukrownią (...) S.A. a komisantem M. M.. Z umowy wynikało, że zawarto kontrakt eksportowy na dostawę 4.000 ton cukru, ustalono cenę eksportową w wysokości 300 dolarów za tonę, określono prowizję dla komisanta w wysokości 25 dolarów za tonę sprzedanego cukru. Ponadto strony uzgodniły, że komitent będzie wydawał cukier po uprzednim otrzymaniu przedpłaty odpowiadającej wartości cukru liczonej wg ceny krajowej tj. 1.710 zł za tonę plus 7% VAT i 2% opłaty eksportowej lub do wysokości złożonego zabezpieczenia należności tj. 250.000 zł. Rozliczenie ceny oraz prowizji nastąpić miało każdorazowo po dostarczeniu dokumentów eksportowych FE/VAT i SAD w terminie 10 dni od daty wysyłki towaru. W wyniku kontroli dokumentów źródłowych – FE i SAD ustalono, że w okresie od 19.10 do 29.10.1998 r. firma M. M. wystawiła 22 sztuk faktur eksportowych na sprzedaż 550 ton cukru białego w workach papierowych na rzecz importera holenderskiego. Wartość netto sprzedaży wyszczególniona w fakturach stanowiła kwotę 577.675 zł, VAT 0%, prowizja komisanta 48.116,32 zł, kwota należna producentowi – Cukrowni (...) S.A. – 5219.278,82 zł. Przedmiotowy cukier pochodzący z Cukrowni (...) S.A. objęty procedurą wywozu wg zgłoszeń celnych z 1998 r. nie opuścił polskiego obszaru celnego. Po uwzględnieniu ilości 550.000 kg cukru ujętej w sprzedaży eksportowej na podstawie fałszywych dokumentów, niezgodnych z rzeczywistym przebiegiem transakcji, ilość sprzedanego na kraj w IV kwartale 1998 r. cukru w kwocie A stanowiła 3.383.950 kg. Naliczona opłata sankcyjna wyniosła 936.310,50 zł oraz 4.189,50 zł. Odsetki od zaległości głównej wyniosły 255.054,20 zł.

Decyzją z dnia 27 lutego 2002 r., Izba Skarbowa w Ł. utrzymała w mocy decyzję Inspektora Kontroli Skarbowej Nr (...) z 27 czerwca 2001 r., określającą zobowiązanie i zaległość w wysokości 940.500 zł z tytułu opłat sankcyjnych w związku z wprowadzeniem na rynek cukru ponad limit w ramach kwoty A w II i III kwartale 1999 r. oraz odsetki za zwłokę od wymienionej zaległości w kwocie 255.054,20 zł.

Wyrokiem z 22 października 2002 r., w sprawie I SA/Łd 451/02, Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę Cukrowni (...) S.A. w O. od decyzji Izby Skarbowej w Ł., z dnia 24 stycznia 2002 r.

Wyrokiem z 22 października 2002 r., w sprawie I SA/Łd 632/02 Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę Cukrowni (...) S.A. w O. od decyzji Izby Skarbowej w Ł. z 27 lutego 2002 r.

W dniu 28 czerwca 2001 r., Cukrownia (...) S.A. w O. wpłaciła na konto Urzędu Skarbowego w K. kwoty: 1.411.800,80 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 1.195.554,20 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 61.032 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 60.587,30 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 103.307,40 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 86.525,70 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 112.006,80 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r.; 131.256,50 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r. W dniu 11 września 2001 r. Cukrownia (...) S.A. w O. wpłaciła na konto Urzędu Skarbowego w K. kwotę 2,20 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...). W dniu 21 sierpnia 2001 r. Cukrownia (...) S.A. w O. wpłaciła na konto Urzędu Skarbowego w K. kwotę 2.125,60 zł tytułem należności wynikającej z decyzji (...) i z decyzji (...) z 27 czerwca 2001 r. W dniu 17 sierpnia 2001 r. Cukrownia (...) S.A. w O. wpłaciła w kasie Urzędu Skarbowego w K. kwotę 4,50 zł, zaś na konto Urzędu Skarbowego w K. kwotę 271,60 zł.

W dniu 5 lutego 2003 r. Cukrownia (...) S.A. w O. wezwała Skarb Państwa-Izbę Celną w S. do zapłaty kwoty 3.162.271,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wezwania. Cukrownia domagała się zapłaty kwoty 2.607.154,80 zł tytułem szkody spowodowanej przez działanie funkcjonariuszy Urzędu Celnego w S., które doprowadziło do naliczenia opłaty sankcyjnej i odsetek od niej, które Cukrownia w całości zapłaciła. Ponadto wzywająca domagała się zapłacenia kwoty 555.116,70 zł, którą zapłaciła z tytułu podatku VAT za miesiące czerwiec i grudzień 1997 r., a nadto luty – kwiecień 1998 r. i październik 1998 r. W jej ocenie kwota ta również stanowi szkodę poniesioną przez Cukrownię w związku z działaniami funkcjonariuszy Urzędu Celnego w S..

Wyrokiem z 1 czerwca 2005 r., w sprawie I C 649/03, Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od Skarbu Państwa Izby Celnej w W. i Izby Celnej w S. na rzecz (...) S.A. z siedziba w T. kwotę 3.162,271,50 zł. Następnie, na skutek apelacji Skarbu Państwa - Izby Celnej w S. i Izby Celnej w W., Sąd Apelacyjny, wyrokiem z 20 maja 2009 r., w sprawie I ACA 765/08, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie i zasądził od Skarbu Państwa Izby Celnej w S. i Izby Celnej w W. na rzecz (...) S.A. w T. kwotę 938.822,90 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2003 r., kwotę 27.124,50 zł tytułem kosztów procesu i kwotę 19.200 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego. Kwota należności 938.822,90 zł odpowiadała odsetkom wynikającym z ośmiu ostatecznych decyzji wydanych 27 czerwca 2001 r. przez Inspektora Kontroli Skarbowej w Urzędzie Kontroli Skarbowej w Ł..

Wyrokiem z dnia 21 maja 2010 r., Sąd Najwyższy w sprawie II CSK 628/09, oddalił skargę kasacyjną pozwanej od tego wyroku Sądu Apelacyjnego i zasądził kwotę 3.600 zł od pozwanego na rzecz powoda tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Dyrektorami Izb Celnych w S. i w W. odnośnie solidarnej zapłaty (...) S.A. w T., każda z Izb Celnych zobowiązała się do zapłaty połowy należności zasądzonych wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r., w sprawie I ACA 765/08.

W dniu 15 września 2009 r., Izba Celna w S. zapłaciła (...) S.A. w T. kwotę 869.900,13 zł w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie I ACA 765/08, tytułem połowy zasądzonych należności głównej, odsetek i kosztów procesu. Taka sama kwota została zapłacona (...) S.A. w T., przez Izbę Celną w W..

W okresie od 1 stycznia 1992 r. do 3 lutego 2000 r. S. S. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku funkcjonariusza celnego. Wówczas wykonywał kolejno pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego i starszego kontrolera celnego. W okresie od 1 października 1991 r. do 12 stycznia 2000 r. J. H. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym okresie wykonywał pracę kontrolera celnego. W okresie od 19 lipca 1995 r. do 7 kwietnia 1999 r. W. T. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz Celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego i kontrolera celnego. W okresie od 1 sierpnia 1996 r. do da 31 lipca 1999 r. K. M. (1) był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym okresie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego. W okresie od 1 czerwca 1990 r. do 3 lutego 2000 r. Z. C. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę kontrolera celnego i starszego kontrolera celnego. W okresie od 4 stycznia 1994 r. do 8 listopada 1999 r., pozwany W. S. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego oraz kontrolera celnego. W okresie od 1 lipca 1993 r. do 30 września 1999 r. T. A. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego oraz kontrolera celnego. W okresie od 2 kwietnia 1991 r. do 2 lutego 2000 r. D. S. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego, starszego kontrolera celnego. W okresie od 1 grudnia 1994 r. do 5 listopada 1999 r. D. K. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego. W okresie od dnia 19 lipca 1995 r. do 15 listopada 1999 r. J. B. (1) był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego. W okresie od 17 marca 1995 r. do 7 kwietnia 1999 r. J. A. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę kontrolera celnego. W okresie od 17 lipca 1995 r. do 7 kwietnia 1999 r. J. D. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego. W okresie od 13 lipca 1993 r. do 7 kwietnia 1999 r. P. J. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego. W okresie od 17 lipca 1995 r. do 7 kwietnia 1999 r. T. S. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego. W okresie od 1 grudnia 1994 r. do 23 kwietnia 1999 r. P. B. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę młodszego kontrolera celnego, kontrolera celnego. W okresie od 1 stycznia 1994 r. do 7 kwietnia 1999 r. G. M. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę kontrolera celnego. W okresie od 7 maja 1991 r. do 10 kwietnia 2000 r. W. F. był zatrudniony w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasu pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę kontrolera celnego. W okresie od 5 lipca do 20 listopada 1999 r. T. M. zatrudniony był w Urzędzie Celnym w S. w pełnym wymiarze czasie pracy jako funkcjonariusz celny. W tym czasie wykonywał pracę kontrolera celnego.

W okresie objętym żądaniem pozwu poszczególni pozwani dokonali fikcyjnej odprawy cukru wyłącznie wyprodukowanego w Cukrowni (...) S.A. w O. (poprzednik prawny (...) S.A. w T.) w następującej ilości:

	Data odprawy	Celnik odprawiający dokumenty	Kontrahent cukrowni (kupujący)	Liczba dokumentów SAD	Ilość ton cukru odprawiona fikcyjnie	

1	02.04.1997	W. S.	(...)	1	25	
2	11.04.1997	W. S.	(...)	1	25	
3	18.04.1997	W. S.	(...)	1	25	
4	26.04.1997	G. M.	(...)	1	25	
5	09.05.1997	W. T.	(...)	1	25	
6	12.05.1997	W. S.	(...)	2	50	
7	12.05.1997	G. M.	(...)	1	25	
8	13.05.1997	J. H.	(...)	1	25	
9	13.05.1997	T. A.	(...)	1	25	
10	14.05.1997	J. B. (1)	(...)	2	50	
11	21.05.1997	W. S.	(...)	2	50	
12	21.05.1997	D. S.	(...)	2	50	
13	22.05.1997	W. T.	(...)	2	50	
14	22.05.1997	J. B. (1)	(...)	2	50	
15	30.05.1997	W. S.	(...)	2	50	
16	30.05.1997	G. M.	(...)	2	50	
17	30.05.1997	W. T.	(...)	2	50	
18	31.05.1997	W. T.	(...)	2	50	
19	06.06.1997	W. S.	(...)	2	50	
20	06.06.1997	G. M.	(...)	2	50	

21	06.06.1997	T. A.	(...)	2	50	
22	07.06.1997	T. S.	(...)	2	50	
23	12.06.1997	W. T.	(...)	1	25	
24	29.11.1997	P. J.	PPUH (...)	4	100	
25	05.12.997	W. T.	PPUH (...)	2	50	
26	11.12.1997	G. M.	PPUH (...)	4	100	
27	11.12.1997	T. S.	PPUH (...)	4	100	
28	12.12.1997	P. B.	PPUH (...)	2	50	
29	15.12.1997	T. S.	PPUH (...)	4	100	
30	19.12.1997	P. J.	PPUH (...)	3	75	
31	21.12.1997	P. B.	PPUH (...)	3	75	
32	22.12.1997	G. M.	PPUH (...)	3	75	
33	09.02.1998	T. S.	PPUH (...)	4	100	
34	09.02.1998	P. J.	PPUH (...)	3	75	
35	10.02.1998	P. B.	PPUH (...)	4.	100	
36	13.02.1998	G. M.	PPUH (...)	3	75	
37	25.02.1998	G. M.	PPUH (...)	4	100	
38	03.03.1998	J. B. (1)	PPUH (...)	4	100	
39	03.03.1998	W. T.	PPUH (...)	4	100	
40	04.03.1998	G. M.	PPUH (...)	4	100	

41	12.03.1998	P. J.	PPUH (...)	2	50	
42	13.03.1998	G. M.	PPUH (...)	2	50	
43	18.03.1998	P. B.	PPUH (...)	2	50	
44	18.03.1998	P. B.	M. M.	1	25	
45	19.03.1998	T. S.	PPUH (...)	4	100	
46	20.03.1998	P. J.	M. M.	2	50	
47	20.03.1998	G. M.	M. M.	2	50	
48	26.03.1998	P. B.	M. M.	4	100	
49	28.03.1998	P. J.	M. M.	2	50	
50	29.03.1998	G. M.	M. M.	2	50	
51	02.04.1998	G. M.	M. M.	3	75	
52	05.04.1998	P. J.	M. M.	3	75	
53	06.04.1998	W. T.	M. M.	3	75	
54	15.04.1998	P. B.	M. M.	4	100	
55	18.04.1998	P. J.	M. M.	2	50	
56	18.04.1998	G. M.	M. M.	2	50	
57	19.04.1998	J. A.	M. M.	4	100	
58	27.04.1998	G. M.	M. M.	4	100	
59	30.04.1998	J. A.	M. M.	4	100	
60	20.10.1998	K. M. (1)	M. M.	4	100	

61	21.10.1998	P. B.	M. M.	6	150	
62	22.10.1998	G. M.	M. M.	4	100	
63	30.10.1998	P. D.	M. M.	4	100	
64	02.11.1998	T. S.	M. M.	4	100	
				SUMA	4250	

Udział każdego z pozwanych w należnościach wynikających z wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. (sygn. akt I ACa 765/08) przy uwzględnieniu ilości fikcyjnie odprawionego przez każdego z pozwanych cukru, tj. czynów, za które zostali skazani oraz w zakresie czynów za które zostali skazani w ramach współudziału z innymi skazanymi wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z 22 lutego 2001 (sygn. akt IV Ka 647/00), a odnoszących się do cukru wyprodukowanego w Cukrowni (...) w O. stanowiących kwoty 938.822,90 zł, 751.053,60 zł oraz 49.924,50 zł, wynosi:

- 32.363,07 zł W. S. solidarnie ze S. S.;
- 17.652,58 zł G. M. solidarnie ze S. S. i W. S.;
- 326.696,91 zł G. M. solidarnie ze S. S.;
- 5.851,19 zł P. B. solidarnie ze S. S. i W. F.;
- 416.890,80 zł P. B. solidarnie ze S. S.;
- 23.536,78 zł W. T. solidarnie ze S. S., W. F. i Z. C.;
- 17.862,05 zł W. T. solidarnie ze S. S. i T. M.;
- 5.884,19 zł T. S. solidarnie ze S. S., W. F. i Z. C.;
- 295.039,05 zł T. S. solidarnie ze S. S. i T. M.;
- 49.491,65 zł P. J. solidarnie ze S. S. i G. M.;
- 250.068,58 zł P. D. solidarnie ze S. S. i G. M.;
- 11.141,99 zł J. A. solidarnie ze S. S. i T. M.;
- 19.601,00 zł J. B. (1) solidarnie ze S. S.;
- 250.068,58 zł K. M. (1) solidarnie ze S. S. i T. M.;
- 8.826,29 zł T. A. solidarnie ze S. S., W. F. i Z. C.;
- 5.884,19 zł D. S. solidarnie ze S. S. i W. S.;
- 2.942,10 zł J. H. solidarnie ze S. S., W. F. i Z. C..

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Przede wszystkim, Sąd Okręgowy wyjaśnił, że powód początkowo domagał się zasądzenia solidarnie od wszystkich pozwanych na swoją rzecz kwoty 1.739.800,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, wskazując jako podstawę prawną roszczenia przepisy art. 441 § 3 k.c. w zw. z art. 415 k.c. i art. 441 § 1 k.c. Po przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, powód podtrzymał powyższe żądanie jako roszczenie główne, zaś jako żądanie ewentualne wniósł o zasądzenie od poszczególnych pozwanych - solidarnie ze wskazanymi w modyfikacji powództwa pozwanymi - kwot określonych szczegółowo w treści pisma procesowego z 3 stycznia 2019 r. Jako podstawę prawną żądania ewentualnego powód podał przepis art. 441 § 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c., powołując się na zakres odpowiedzialności każdego z pozwanych z osobna (ustalonego według schematu: wolumen fikcyjnego eksportu cukru w tonach/wolumen cukru objętego konkretną decyzją x wysokość naliczonych odsetek). Jednocześnie Sąd Okręgowy zważył, że podstawa faktyczna dochodzonych roszczeń nie była pomiędzy stronami sporna, zaś spór dotyczył wyłącznie kwestii prawnej, tj. tego, czy zachodzą podstawy prawne do dokonania rozliczeń między stronami procesu w związku z tym, że Skarb Państwa - w wykonaniu prawomocnego orzeczenia - dokonał zapłaty na rzecz podmiotu trzeciego.

Sąd I instancji wyjaśnił, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 maja 2009 r., wydanym w sprawie I ACa 765/08, zasądzono od Skarbu Państwa - Izby Celnej w S. i Izby Celnej w W. na rzecz (...) S.A. w T. kwotę 938.822,90 zł z ustawowymi odsetkami od 14 lutego 2003 r. oraz kwotę 27.124,50 zł tytułem kosztów procesu i kwotę 19.200 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, oddalając powództwo w pozostałej części. Powództwo zostało uwzględnione w zakresie, w jakim roszczenie pozwu obejmowało żądanie zapłaty odsetek naliczonych decyzjami Inspektora Kontroli Skarbowej w Urzędzie Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. w łącznej kwocie 938.822,90 zł, przy przyjęciu, że obowiązek uiszczenia odsetek od tych należności pozostaje w normalnym związku przyczynowym z poświadczeniem nieprawdy przez funkcjonariuszy celnych. Sąd Apelacyjny przyjął wówczas, że bez wystawienia fikcyjnych dokumentów celnych nie mogłoby powstać usprawiedliwione przekonanie Cukrowni (...) S.A. w O. o dokonaniu eksportu cukru. Spółka ta dowiedziała się o bezprawnym działaniu funkcjonariuszy celnych z decyzji Inspektora Kontroli Skarbowej w (...) w Ł. z 27 czerwca 2001 r. Nie miała zatem możliwości uniknięcia zapłaty odsetek od nałożonych na nią zobowiązań, w związku z czym przedmiotowa szkoda Cukrowni (...) S.A. w O. jest normalnym następstwem działania funkcjonariuszy celnych. Sąd Okręgowy zważył również, że dochodzone w niniejszej sprawie roszczenie zostało wprost wywiedzione z ww. prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego. Biorąc zaś pod uwagę okoliczności przedstawione przez powoda w pozwie, należało [przyjąć, że powód, jako podmiot odpowiedzialny za szkodę na podstawie art. 417 k.c., dochodzi w ramach niniejszego procesu regresu od sprawców szkody wyłącznie winnych jej powstania (jako żądanie główne). Zasadność tego żądania należało zatem – zdaniem Sądu I instancji – rozważyć na podstawie przepisu art. 441 § 3 k.c., przy uwzględnieniu, że na zapłaconą kwotę składały się: kwota odszkodowania, zasądzone od tej kwoty odsetki ustawowe, a nadto koszty postępowania sądowego.

Odnosząc się pierwszoplanowo do podniesionych przez pozwanych, na podstawie art. 291 § 2 i 3 k.p. w zw. z art. 442 k.c. oraz art. 442¹ k.c., zarzutów przedawnienia roszczenia, Sąd I instancji zważył, że pozwani konsekwentnie budowali swoją argumentację wokół koncepcji, iż roszczenie pozwu wywodzone jest z odpowiedzialności deliktowej w związku z popełnionymi przez nich w okresie od 2 kwietnia 1997 r. do 5 grudnia 1998 r. przestępstwami. Tymczasem przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie - zgodnie z żądaniem pozwu i przytoczoną przez stronę powodową podstawą faktyczną, którą na zasadzie art. 321 k.p.c. Sąd jest związany, jest roszczenie regresowe Skarbu Państwa. W toku procesu powód wprost wskazywał że wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. wydany w sprawie I ACa 765/08, naprawił szkodę, którą pozwani, swoim zawinionym i bezprawnym działaniem, wyrządzili podmiotowi trzeciemu, skutkiem czego Skarb Państwa doznał szkody w wysokości dokonanego zaspokojenia poszkodowanego, a tym samym, przysługuje mu roszczenie zwrotne do bezpośrednich sprawców szkody, na podstawie art. 441 § 2 lub § 3 k.c. w zw. z art. 415 k.c. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz poglądów doktryny, Sąd Okręgowy podkreślił, że o powstaniu roszczenia regresowego decyduje nie chwila wyrządzenia szkody przez jej bezpośredniego sprawcę, lecz chwila naprawienia jej przez jednego z dłużników solidarnych przez zapłatę poszkodowanemu należnego odszkodowania, związku z czym bieg terminu przedawnienia

roszczenia regresowego rozpoczyna się z dniem, w którym zobowiązany do świadczenia naprawił szkodę i podlega ogólnym regułom przedawnienia (art. 118 k.c.).

Jednocześnie, zdaniem Sądu Okręgowego, brak jest podstaw, aby ustalać termin przedawnienia przez odwoływanie się do uregulowań kodeksu pracy (art. 291 k.p.). Sąd miał na uwadze, że przed 1 stycznia 1999 r., kiedy weszła w życie ustawa o Służbie Celnej, nie było możliwej innej formy zatrudnienia funkcjonariuszy celnych. Wówczas ich status regulowała ustawa z 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1983 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków urzędników administracji celnej. W związku z tym do zatrudnienia pozwanych formalnie znajdują zastosowanie przepisy kodeksu pracy. Z drugiej jednak strony, pozwani – jako funkcjonariusze celni – zobowiązani byli w imieniu Skarbu Państwa do prowadzenia kontroli między innymi eksportu i importu towarów, podlegających przepisom celnym, co wynikało z ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 269) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1983 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków urzędników administracji celnej. Przywołując treść art. 17 ust. 1 ww. ustawy oraz § 6 rozporządzenia, Sąd Okręgowy zauważył, że obowiązki pozwanych były obowiązkami powierzonymi w związku z wykonywaniem przez Skarb Państwa sfery imperium, zaś przy ich wykonywaniu pozwani naruszyli ww. przepisy. Jako że pozwani byli nie tylko pracownikami Urzędu Celnego w S., ale także funkcjonariuszami państwowymi, odpowiedzialność Skarbu Państwa jako „pracodawcy” pozwanych wobec osób trzecich wynikała z przepisów kodeksu cywilnego.

Sąd Okręgowy wskazał również, że w chwili popełnienia przez pozwanych czynów zabronionych obowiązywał przepis art. 417 k.c., w brzmieniu sprzed 1 września 2004 r., na podstawie którego to Skarb Państwa ponosił odpowiedzialność za czyny swoich funkcjonariuszy. Nie ma zatem możliwości zastosowania do tej odpowiedzialności przepisów kodeksu pracy, w tym przepisów dotyczących terminu przedawnienia z art. 291 k.p. W ocenie Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa Izby Celnej w S. i Izby Celnej w W. wobec (...) S.A. w T. są przepisy o deliktach (art. 417 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed 1 września 2004 r.), stąd tym bardziej na etapie rozpoznawania roszczenia opartego o regres w rozumieniu art. 441 § 2 lub 3 k.c. w zw. z art. 415 k.c. nie ma jakichkolwiek podstaw, aby termin przedawnienia ustalać na podstawie art. 291 k.c. z tej tylko przyczyny, że podstawą prawną zatrudnienia pozwanych w Urzędzie Celnym w S. był stosunek pracy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji wskazał, że skoro bezspornym jest, iż wobec prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie I ACa 765/08, Skarb Państwa - Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w S. oraz Skarb Państwa-Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w W. (uprzednio Dyrektor Izby Celnej w S. i Dyrektor Izby Celnej w W.) zawarli z (...) S.A. z siedzibą w T. (podmiot trzeci, bezpośrednio poszkodowany inkryminowanymi działaniami pozwanych) porozumienie o spłacie kwoty 938.822,90 zł, powiększonej o odsetki ustawowe liczone od 14 lutego 2003 r. oraz należne koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego (łącznie 1.739.800,26 zł), a następnie Dyrektor Izby Celnej w S. w dniu 15 września 2009 r. dokonał przelewu na rachunek bankowy (...) S.A. w T. kwoty 869.900,13 zł, zaś Dyrektor Izby Celnej w W. w dniu 16 września 2009 r. dokonał przelewu na rzecz ww. spółki kwoty 869.900,13 zł, to bieg terminu przedawnienia roszczenia regresowego dochodzonego pozwem winien być liczony od 16 września 2009 r., stosownie do art. 118 k.c. w zw. z art. 442⁽¹⁾ § 2 k.c. Zważywszy, że przedmiotowy pozew został wniesiony 30 sierpnia 2011 r., zarzut przedawnienia roszczeń nim dochodzonych nie zasługiwał na uwzględnienie.

Dokonując oceny podstawy prawnej zgłoszonych roszczeń, Sąd Okręgowy podał, że zasadność roszczenia głównego należało rozważyć na podstawie przepisu art. 441 § 3 k.c. Z kolei podstawę materialnoprawną zgłoszonego w toku ponownego rozpoznania sprawy żądania ewentualnego stanowił przepis art. 441 § 2 k.c. Odwołując się do dorobku doktryny i orzecznictwa, Sąd Okręgowy zważył, że roszczenia regresowe nie są roszczeniami odszkodowawczymi, lecz są szczególnym rodzajem regresu technicznego, do którego nie znajdują zastosowania przepisy dotyczące reżimu odszkodowawczego. Instytucja roszczeń regresowych istniejących między dłużnikami współsolidarnymi z art. 441 § 2 i 3 k.c. określona została w sposób samodzielny. Regulacja ta zawiera odmienne postanowienia niż reguły ogólne z art. 376 k.c. Nadto, jak zważył Sąd Okręgowy, w stosunkach regresowych między współdłużnikami, w sytuacji jeżeli jeden

z nich spełnił całość świadczenia, nie obowiązuje zasada solidarności. Osoba taka może domagać się od pozostałych współdłużników jedynie części przypadającej na nią (pro rata parte) zgodnie z zasadami zawartymi w art. 441 § 2 i 3 k.c., a więc zazwyczaj w sposób odpowiadający jej winie i stopniowi przyczynienia się do powstania szkody.

Po szczegółowym omówieniu przesłanek odpowiedzialności regresowej z art. 441 § 3 k.c. (tj. osoba dochodząca roszczenia odpowiada mimo braku swojej winy; jej żądanie kierowane jest przeciwko sprawcy szkody, po stronie tego sprawcy występuje wina wyłączna), Sąd Okręgowy wskazał, że brzmienie art. 441 § 3 k.c. umożliwia sędziemu swobodną i daleką od schematyzmu ocenę każdej rozpoznawanej sytuacji. Pozwala też przyjąć, że jeżeli nawet osoba dochodząca regresu, a odpowiadająca na zasadzie ryzyka, nie ponosi winy w przypadku powstania szkody, to w sytuacji gdy jej zachowanie stanowiło współprzyczynę powstania szkody, pełny regres może zostać wyłączony. Co więcej, sytuacja współwiny kilku osób, nawet wówczas gdy wina jednego z tych sprawców jest zdecydowanie wyższa (np. wina umyślna) niż drugiego współsprawcy (np. culpa levis), oznacza, że zastosowanie art. 441 § 3 k.c. zostaje wyłączone i zastosowanie znajdzie wyłącznie § 2 tego artykułu. Dotyczy to także sytuacji, w której na płaszczyźnie kauzalnej wpływ zdarzenia, za które odpowiedzialność ponosi jedna osoba, jest znacząco wyższy niż wpływ kauzalny zdarzenia, za który ponosi odpowiedzialność druga osoba – przy założeniu, że między oboma tymi zdarzeniami a szkodą poszkodowanego istnieje adekwatny związek przyczynowy. Z kolei przepis art. 441 § 2 k.c. określa sytuację istnienia tzw. regresu częściowego. W sytuacji, kiedy nie są spełnione przesłanki z art. 441 § 3 k.c., a szkoda była wynikiem działania lub zaniechania kilku osób, ten, kto szkodę naprawił, może żądać od pozostałych zwrotu odpowiedniej części (odpowiedzialność pro rata parte). Przepis art. 441 § 2 k.c. znajdzie zazwyczaj zastosowanie wówczas, gdy odpowiedzialność sprawców opierać będzie się na tej samej podstawie prawnej (np. zasadzie winy albo zasadzie ryzyka), czy w sytuacji, gdy odpowiedzialność obu sprawców będzie unormowana na różnych podstawach, ale nie będą spełnione przesłanki regresu pełnego określonego w art. 441 § 3 k.c. Wówczas konieczne będzie określenie stopnia winy obu tych podmiotów, a następnie proporcjonalne podzielenie między nie obowiązku odszkodowawczego.

W ocenie Sądu I instancji, w płaszczyźnie sformułowanego w pozwie żądania głównego należy odnieść się również do przepisu art. 441 § 1 k.c., który stanowi ustawową podstawę solidarności w sytuacji, jeżeli dwie lub większa liczba osób odpowiada za tę samą szkodę na podstawie czynu niedozwolonego. Wszystkie te osoby są wobec poszkodowanego odpowiedzialne z mocy ustawy jako dłużnicy solidarni (solidarność bierna), a odpowiedzialność ta powstaje ex lege w chwili wyrządzenia szkody i nie może być uchylona mocą woli stron danego stosunku prawnego. Do solidarności osób współodpowiedzialnych za szkodę znajdują zastosowanie ogólne przepisy o solidarności biernej zawarte w art. 366 i następnym k.c., z wyjątkami określonymi w art. 441 § 2 i 3 k.c. w zakresie roszczeń regresowych. Solidarna odpowiedzialność istnieje aż do chwili, w której cała wysokość szkody zostanie przez jednego z dłużników solidarnych zaspokojona oraz ma jednakowy zakres w stosunku do każdego z dłużników solidarnych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że Skarb Państwa, dochodząc roszczeń regresowych w związku z naprawieniem szkody, winien wykazać zarówno zasadność roszczenia, jak i jego wysokość, czyli sam fakt zaistnienia szkody, adekwatny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy szkodą a czynami przestępczymi pozwanych, zawinienie pozwanych w powstaniu szkody, a nadto okoliczności uzasadniające solidarną, ewentualnie indywidualną odpowiedzialność pozwanych. Za istotny z punktu widzenia rozstrzygnięcia Sąd I instancji uznał przepis art. 415 k.c., określający ogólną regułę dla odpowiedzialności za szkodę, do której doszło wskutek zdarzeń nazywanych czynami niedozwolonymi. Wskazał, że wyrządzenie szkody przez taki czyn jest samoistnym źródłem stosunku obligacyjnego i skutkuje zaistnieniem odpowiedzialności odszkodowawczej ex delicto (deliktowej). Jak wyjaśnił Sąd Okręgowy, przepis art. 415 k.c. ma zastosowanie w takich wypadkach, w których do wyrządzenia szkody dochodzi poza istniejącymi między danymi osobami stosunkami prawnymi, a zdarzenie wywołujące szkodę jest jednocześnie źródłem powstania zobowiązania, którego treść ab initio sprowadza się do obowiązku naprawienia wyrządzonej tym zdarzeniem szkody. Odpowiedzialność z tytułu czynów niedozwolonych należy zatem rozumieć jako abstrakcyjny (potencjalny) stosunek obligacyjny powstający na mocy przepisów regulujących tę odpowiedzialność i łączący podmiot wskazany w tych przepisach jako zobowiązany do naprawienia szkody - dłużnika - z osobą dotkniętą uszczerbkiem – wierzycielem. Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej na zasadzie winy są natomiast:

zachowanie danego podmiotu prawa, które powinno być bezprawne, szkoda, wina podmiotu, którego zachowanie wyrządzające szkodę oraz adekwatny związek przyczynowy między zachowaniem sprawczym i naruszeniem dobra, z którego wynikała szkoda (art. 361 k.c.). Po szczegółowym omówieniu każdej z wymienionych przesłanek Sąd Okręgowy wskazał, że w pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania) z którego, jak twierdzi powód, wynikała szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, a następnie ustalenie, czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju. Dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego.

I tak, Sąd Okręgowy zważył, że w kontekście zapadłego przeciwko pozwanym wyroku skazującego Sądu Rejonowego w Szczecinie z 22 lutego 2001 r., zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z 27 lutego 2002 r., bezprawność działania i zawinienie pozwanych na gruncie art. 415 k.c. nie budzi wątpliwości i nie było kwestionowane. Kluczowe okazało się natomiast ustalenie, czy w związku z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych, polegającym na wystawieniu dokumentów potwierdzających niezgodnie z rzeczywistością wywóz cukru eksportowego wyprodukowanego przez (...) S.A. w T. za granicę, Skarb Państwa poniósł szkodę, zdefiniowaną w pozwie jako konieczność zwrotu należności zasądzonych (...) S.A. w T. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, na które składają się: odsetki od nałożonych na producenta cukru opłat sankcyjnych oraz podatku VAT w łącznej wysokości 938.822,90 zł, odsetki ustawowe od kwoty 938.822,90 zł liczone od dnia 14 lutego 2003 r. do dnia zapłaty, kwota 27.124,50 zł tytułem zwrotu poniesionych przez (...) S.A. w T. kosztów procesu, kwota 19.200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego oraz kwota 3.600 zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego w sprawie II CSK 628/09. Nadto ustalenia wymagało, czy tak zdefiniowana szkoda pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych, opisanym skazującymi wyrokami karnymi, wydanymi w sprawach XIV K 647/00 i IV Ka 1440/01. W ocenie Sądu Okręgowego, dla dokonania oceny zasadności zgłoszonych żądań kluczowe w realiach niniejszej sprawy jest bowiem prawidłowe zdefiniowanie pojęcia szkody oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanych a szkodą w ujęciu opisanym w pozwie.

Biorąc pod uwagę treść żądania pozwu i dowody naprowadzone na jego poparcie przez stronę powodową, ocenione przez pryzmat przesłanek z art. 233 § 1 k.c., jak również treść zarzutów podnoszonych przez pozwanych, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że Skarb Państwa nie zdołał udowodnić, aby w związku z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych - byłych funkcjonariuszy Służby Celnej - poniósł szkodę, dokonując zapłaty na rzecz (...) S.A. kwoty zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08. Zdaniem Sądu I instancji, kwota, jaką zapłacił Skarb Państwa, była kwotą, którą wcześniej sam pobrał nienależnie na skutek wadliwych decyzji skarbowych. Opisana w pozwie historia dochodzenia przez (...) S.A. w T. odszkodowania od Skarbu Państwa w sposób nie budzący wątpliwości ilustruje charakter roszczenia zasądzonego od Skarbu Państwa wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. oraz przyczynę uznania, iż roszczenie to jest odszkodowaniem za tę część szkody badanej w tamtej sprawie, która pozostaje w związku przyczynowym z działaniem celników będących pozwanymi w niniejszej sprawie. I tak Sąd Okręgowy przyjął za powodem, Sądem Najwyższym (vide: pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku z 30 października 2008 r.) oraz Sądem Apelacyjnym w Szczecinie (pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku z 20 maja 2009 r.), że Skarb Państwa odpowiada za szkodę stanowiącą sumę odsetek od opłat sankcyjnych i podatku VAT, naliczonych w związku z uchybieniem terminowi zapłaty tych należności. Należności te zamykają się kwotą 938.822,90 zł. Do uchybienia terminowi zapłaty opłat sanacyjnych i podatku VAT doszło natomiast wskutek bezprawnych zachowań funkcjonariuszy celnych, które to zachowania leżą również u podstaw żądania zgłoszonego niniejszym pozwem. W ocenie Sądu Okręgowego, w obu uzasadnieniach można wyczytać, iż obowiązek uiszczenia należności odsetkowych stanowił „prostą konsekwencję ukrycia faktu sprzedaży cukru w kraju”. Poświadczenie nieprawdy o eksporcie cukru umożliwiło ukrycie tego faktu. Bez wystawienia fikcyjnych dokumentów celnych nie mogło zatem powstać usprawiedliwione przekonanie (...) S.A. w T. o nieistnieniu zobowiązań wynikających z dokonania sprzedaży cukru w kraju. Gdyby funkcjonariusze celni nie popełnili przestępstw, za które zostali skazani prawomocnym wyrokiem w sprawie XIV K 467/00 i IV Ka 1440/01, a które pozwoliły na ukrycie sprzedaży cukru w kraju, to (...) S.A. w T. nie poniosłaby szkody w postaci odsetek z powodu uchybienia terminowi zapłaty opłat sankcyjnych i podatku VAT. Miałyby możliwość zapłaty tych należności w terminie. Dlatego też sumę tych należności,

pobraną wcześniej przez Skarb Państwa na podstawie decyzji administracyjnych, uznano w sprawie I ACa 765/08 za szkodę, za którą odpowiada Skarb Państwa, a która została wywołana bezprawnym działaniem celników, polegającym na poświadczaniu nieprawdy co do odpraw celnych.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że z tak opisanego stanu faktycznego jasno wynika, iż bezprawne, stwierdzone wyrokiem w sprawie karnej XIV K 467/00 i IV Ka 1440/01 działanie funkcjonariuszy Skarbu Państwa wywołało szkodę w majątku (...) S.A. w T., będącej sumą odsetek za opóźnienie, która to kwota stanowiła jednocześnie przysporzenie na rzecz Skarbu Państwa. Jedynym źródłem tego przysporzenia było to samo zdarzenie, tj. bezprawne działanie funkcjonariuszy Skarbu Państwa. Gdyby funkcjonariusze nie popełnili czynów, za które zostali następnie skazani i nie umożliwiliby ukrycia nieprawdy o eksporcie cukru, (...) S.A. w T. nie popadłaby w opóźnienie z zapłatą opłat sankcyjnych i podatku VAT i nie poniosłaby szkody w kwocie 938.922,90 zł. Tym samym Skarb Państwa nie uzyskałby tytułu do żądania odsetek z powodu opóźnienia, które następnie zostały zakwalifikowane jako szkoda (...) S.A. w T. i które Sąd Apelacyjny w Szczecinie, prawomocnym wyrokiem z dnia 20 maja 2009 r., zasądził „z powrotem” na jej rzecz jako odszkodowanie. W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, że dokonanie zwrotu tej kwoty nie stanowi szkody dla powoda, gdyż wcześniej kwotę tę sam pobrał nienależnie.

Sąd Okręgowy wyjaśnił nadto, że ogólne i niebudzące wątpliwości reguły dotyczące funkcji i charakteru świadczenia odszkodowawczego wskazują jednoznacznie, iż jego celem jest zapewnienie w majątku poszkodowanego takiego stanu, jaki istniałby gdyby nie wystąpiło zdarzenia szkodzące. Powód twierdzi, że zdarzeniem szkodzącym są przestępstwa popełnione przez pozwanych. Tymczasem, gdyby zdarzenie to nie wystąpiło, stan majątkowy „poszkodowanego” byłby taki sam, jaki jest teraz, albowiem po stronie Skarbu Państwa nie powstałby obowiązek zapłaty odszkodowania w postaci zwrotu należności z tytułu odsetek, gdyż nie powstałoby uprawnienie do żądania tych odsetek będące skutkiem przestępstwa popełnionego przez pozwanych.

Co więcej, Sąd I instancji zwrócił uwagę, że Sąd Rejonowy w Szczecinie w sprawie XIV K 467/00 wydał 22 lutego 2001 r. nieprawomocny wyrok skazujący pozwanych. Jak wynika z treści pozwu, dopiero po wydaniu tego wyroku Prokuratura Okręgowa w Szczecinie przekazała Urzędowi Kontroli Skarbowej w Ł. informacje, że zakupiony w Cukrowni (...) S.A. cukier eksportowy nie został wywieziony za granicę Rzeczypospolitej Poleskiej. Posiadając przedmiotowe dokumenty, dysponując ustaleniami sądu karnego w zakresie winy funkcjonariuszy celnych, Urząd Kontroli Skarbowej w Ł. wydał załączone do pozwu decyzje z 27 czerwca 2001 r., w których zobowiązał (...) S.A. w T. do zapłaty nie tylko opłat sankcyjnych oraz zaległości podatkowych, ale również odsetek od wzmiankowanych należności. Okoliczność poświadczania nieprawdy przez pozwanych (byłych funkcjonariuszy celnych), a co za tym idzie brak wiedzy (...) S.A. w T. co do faktu niewywiezienia cukru poza granice Rzeczypospolitej Polskiej wynikał wprost z załączonych przez Prokuraturę Okręgową w Szczecinie dokumentów, w tym z nieprawomocnego wyroku Sąd Rejonowego z 22 lutego 2001 r. w sprawie XIV K 467/00, jak również był wielokrotnie podnoszony przez (...) S.A. w T. w toku postępowań administracyjnych i sędowo-administracyjnych. Pomimo jednak posiadania przedmiotowych informacji oraz niewątpliwej świadomości organów podatkowych o odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy publicznych a wynikające z art. 417 k.c., zostały wydane decyzje podatkowe oraz sankcyjne, zobowiązujące poszkodowaną spółkę do zapłaty należności z tytułu powyższych należności, w szczególności odsetek z tytułu nieterminowego uiszczenia opłat sankcyjnych i podatku VAT. Należy raz jeszcze zwrócić uwagę na fakt, iż szkoda, jaką strona powodowa naprawiła na rzecz poszkodowanej spółki, stanowi de facto zwrot nienależnie pobranego świadczenia wynikającego z decyzji podatkowych i sankcyjnych.

Za trafny Sąd Okręgowy uznał pogląd pozwanych, zgodnie z którym art. 7 k.p.a. stanowi, iż w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes strony. Nadto z przepisu art. 8 k.p.a. wynika, iż organy administracji publicznej obowiązane są prowadzić postępowanie w taki sposób, aby pogłębiać zaufanie obywateli do organów Państwa oraz świadomość i kulturę prawną obywateli. Przedmiotowe zasady wyartykułowane zostały również w treści art. 121 § 1 oraz 122 Ordynacji podatkowej. Jak stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w wyrokach dotyczących decyzji administracyjnych wydanych na gruncie niniejszej sprawy a załączonych do pozwu, wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z 22 lutego 2000 r., uznający

funkcjonariuszy celnych za winnych popełnienia zarzucanych im czynów, stanowił dla organów jeden z dowodów, podlegających ocenie zgodnie z art. 191 Ordynacji podatkowej. W ocenie Sądu I instancji, w świetle powołanych przepisów k.p.a. oraz Ordynacji podatkowej, organy podatkowe wydające decyzje administracyjne w przedmiotowej sprawie, nie dość, że posiadały informacje o niewątpliwej winie funkcjonariuszy publicznych, których działanie uniemożliwiło (...) S.A. w T. uniknięcie konieczności uiszczenia należności odsetkowych, to miały również obowiązek ocenić te informacje. Nie sposób zatem przyjąć, że działania organu podatkowego, polegające na zupełnym pominięciu okoliczności związanych z czynami, których dopuścili się funkcjonariusze celni, podjęte w oderwaniu od ustalonego stanu faktycznego, ze świadomością odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy publicznych (art. 417 k.c.), przy jednoczesnym pominięciu wszelkich argumentów zgłaszanych w tym zakresie przez (...) S.A. w T., doprowadziły do wydania decyzji administracyjnych z poszanowaniem praworządności, słusznego interesu strony oraz w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do organów Państwa.

Sąd Okręgowy uznał, że okoliczność popełnienia czynów zabronionych przez pozwanych nie stanowiła bezpośredniej przyczyny szkody (...) S.A. w T., którą strona powodowa naprawiła, podobnie jak wydanie wyroku skazującego w sprawie karnej. Była nią natomiast okoliczność wydania decyzji administracyjnych, bez uwzględnienia okoliczności usprawiedliwiających poszkodowaną spółkę, potęgowanych dodatkowo koniecznością uwzględnienia odpowiedzialności samego Skarbu Państwa. Powyższe, zdaniem Sądu Okręgowego, oznacza, iż pomiędzy szkodą a działaniami pozwanych nie istnieje normalny związek przyczynowy, gdyż działania te nie stanowi bezpośredniej przyczyny powstania po stronie poszkodowanej uszczerbku majątkowego. Przyczynę taką stanowi wydanie decyzji administracyjnych, nieuwzględniających odpowiedzialności Skarbu Państwa i zobowiązujących do zapłaty należności, których (...) S.A. w T. nie miała możliwości uiszczyć, a za które - co było wiadome już w chwili wydawania decyzji - odpowiedzialność spadnie na sam Skarb Państwa.

Kolejno Sąd I instancji zważył, że dochodzone przez powoda żądanie obejmuje - oprócz należności głównej zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, którą stanowią odsetki od opłat sankcyjnych oraz zaległości podatkowych w podatku VAT - odsetki ustawowe od dnia wniesienia powództwa w przedmiotowej sprawie wraz z kosztami procesu, które na podstawie zapadłych wyroków należało zwrócić (...) S.A. w T.. Tymczasem żądanie od pozwanych zapłaty tych należności ubocznych w niniejszej sprawie nie znajduje - zdaniem Sądu Okręgowego - żadnego uzasadnienia. Pozwani nie mieli bowiem żadnego wpływu na długość, charakter oraz sposób prowadzenia postępowania cywilnego w sprawie I ACa 765/08. Nie zostali nawet poinformowani o okoliczności wytoczenia takiego powództwa, nie wspominając o możliwości wyrażenia jakiegokolwiek stanowiska, czy podjęcia obrony swoich interesów. W tym stanie rzeczy nie sposób obciążać pozwanych kosztami postępowania sądowego, o prowadzeniu którego nie mieli żadnej wiedzy, czy też należnościami z tytułu odsetek ustawowych, powstałych właśnie z powodu prowadzenia przedmiotowego postępowania przez przeszło 7 lat. Powyższe argumenty są dodatkowo uzasadnione faktem, iż powodowy Skarb Państwa nie skorzystał w toku postępowania w sprawie I ACa 765/08 z przysługującego mu, na podstawie art. 84 § 1 k.p.c., uprawnienia do przyzopzowania osoby, względem której, w razie niekorzystnego rozstrzygnięcia, mogłoby mu przysługiwać roszczenie zwrotne. Stąd też żaden z byłych funkcjonariuszy Służby Celnej nie miał możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego, a co za tym idzie, na podstawie art. 82 k.p.c., może - na gruncie niniejszego postępowania - podnosić zarzuty błędnego rozpoznania sprawy oraz wadliwości prowadzenia procesu.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanych, zgodnie z którym w toku postępowania cywilnego zakończonego wyrokiem z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, Skarb Państwa nie wskazywał na okoliczność związku przyczynowego pomiędzy powstaniem szkody w majątku (...) S.A. w T. a wydaniem decyzji administracyjnych z pominięciem wszystkich istotnych okoliczności. Argumenty takie nie były w ogóle przedmiotem badania przez sąd w sprawie cywilnej I ACa 765/08. Brak zaś aktywności Skarbu Państwa, wyrażający się w nieskorzystaniu z instytucji przyzopzowania bezpośrednich sprawców szkody, spowodował, że nie mieli oni wpływu również na długość procesu, a co za tym idzie wysokość powstałych z tego tytułu odsetek ustawowych. W ocenie Sądu I instancji, nie sposób zatem aktualnie nakładać na pozwanych obowiązek zwrotu Skarbowi Państwa zarówno należności głównej, jak i odsetek oraz

kosztów procesu, w sytuacji gdy żaden z nich nie miał ani wiedzy, ani możliwości działania w zakresie przedmiotowego postępowania.

Sąd Okręgowy wskazał również, że analiza uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r., wydanego w sprawie I ACa 765/08, prowadzi do wniosku, iż Skarb Państwa zaniechał podjęcia inicjatywy dowodowej, aby wyjaśnić wszelkie okoliczności sprawy. W szczególności nie przedstawił materiału dowodowego, celem ustalenia czy (...) S.A. w T. mogła zapobiec powstaniu szkody poprzez wcześniejsze dowiedzenie się o fakcie sprzedaży cukru na obszarze kraju aniżeli w drodze uzyskania decyzji z 27 czerwca 2001 r. Potencjalnie natomiast takowy materiał dowodowy istniał, ponieważ z lektury uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w sprawie I ACa 765/08 wynika, że niewywiezienie cukru z Polski zostało stwierdzone już decyzją Urzędu Celnego w W. z 28 lutego 2001 r., z którą to decyzją (...) S.A. w T. zapoznała się jeszcze przed 27 czerwca 2001 r. Pomimo tych ustaleń, Skarb Państwa nie złożył stosownych wniosków dowodowych w tym zakresie, jak choćby o dopuszczenie dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach postępowania administracyjnego (z którymi nota bene nie mógł się zapoznać również Sąd orzekający, gdyż zostały one wybrakowane pomimo toczącego się postępowania w sprawie I ACa 765/08 i w sprawie niniejszej). Co więcej, przed Sądem rozpoznającym sprawę z powództwa (...) S.A. w T. zeznawał świadek T. T., który dysponował istotnymi informacjami, w szczególności co do dat gromadzenia przez organy ścigania materiałów odnoszących się do poświadczania nieprawdy w dokumentach eksportowych, zaś Skarb Państwa zaoponował wówczas przeciwko dopuszczaniu dowodu z zeznań tego świadka, pomimo iż w sposób oczywisty mógł on złożyć zeznania korzystne dla strony pozwanej w sprawie I ACa 765/08.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że pomiędzy działaniem pozwanych, polegającym na poświadczeniu nieprawdy na dokumentach SAD w związku z pełnioną funkcją funkcjonariuszy Służby Celnej, a należnościami w postaci odsetek od dnia wniesienia przez poszkodowaną (...) S.A. w T. pozwu w sprawie cywilnej (I ACa 765/08) oraz kosztami tego postępowania, nie istnieje normalny związek przyczynowy, który mógłby uzasadniać taką odpowiedzialność. Powód, dokonując zapłaty na rzecz (...) S.A. w T. w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, nie poniósł uszczerbku, gdyż kwota, którą zapłacił, była kwotą, którą wcześniej sam pobrał na skutek wadliwych decyzji skarbowych. Wydając owe decyzje (dwie z tytułu opłat sankcyjnych i sześć z tytułu podatku VAT) organ podatkowy miał wiedzę o nieprawomocnym wyroku Sądu I instancji w sprawie XIV K 467/00, co niezasadnie pominięto, obciążając zapłatą ww. należności publicznoprawnych Cukrownię (...) S.A. w O. (poprzednika pranego (...) S.A. w T.). Nadto, zdaniem Sądu Okręgowego, Skarb Państwa nie poniósł żadnej szkody, albowiem gdyby pozwani nie dopuścili się przestępstw za które zostali prawomocnie skazani wyrokiem w sprawie XIV K 467/00 i IV Ka 1440/01 (tak powód identyfikował zdarzenie powodujące szkodę w jego majątku), to po stronie poprzednika prawnego (...) S.A. nie powstałoby opóźnienie w zapłacie należnych Skarbowi Państwa opłat sankcyjnych i podatku VAT, a spółka uiściłaby je w terminie. Opóźnienie to, skutkujące naliczeniem odsetek, jest – zdaniem Sądu Okręgowego – wyłącznie elementem szkody poniesionej przez podmiot trzeci, którą to szkodę w sposób nieuprawniony i oderwany od całokształtu okoliczności niniejszej sprawy Skarb Państwa a priori i w sposób zupełnie bezkrytyczny identyfikuje jako szkodę własną. Tymczasem odsetki w kwocie 938.800,90 zł wynikają z decyzji Inspektora Kontroli Skarbowej (...) w Ł. z 27 czerwca 2001 r. i zostały naliczone, pomimo że (...) S.A. w T. obiektywnie nie miała możliwości terminowego uiszczenia opłat sankcyjnych i podatku VAT (w związku z popełnieniem przez pozwanych czynu zabronionego), czego świadomość miał Skarb Państwa, wydając decyzje i egzekwując należności odsetkowe nimi objęte.

W ocenie Sądu Okręgowego, gdyby okoliczność popełnienia przez funkcjonariuszy Urzędu Celnego w S. przestępstw polegających na poświadczeniu nieprawdy w dokumentach celnych SAD została należycie uwzględniona i oceniona na etapie prowadzonego postępowania skarbowego, należności odsetkowe nie zostałyby w ogóle naliczone. W związku z powyższym, po stronie Skarbu Państwa powstał obowiązek ich zwrotu, co zostało potwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08. Innymi słowy, to nie samo bezprawne i zawinione działanie pozwanych, którzy poświadczyli nieprawdę w dokumentach SAD, spowodowało naliczenie odsetek z tytułu nieterminowego uiszczenia należności publicznoprawnych. Bez wydania decyzji skarbowych z 27 czerwca 2001 r. obowiązek zapłaty odsetek w ogóle by nie powstał. Uznając, że nie zaistniała

szkoda, za niezasadne Sąd Okręgowy uznał również żądanie odsetek od zasądzonej w sprawie I ACa 765/08 kwoty oraz zwrotu kosztów sądowych, jako niepozostające w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z zachowaniem pozwanych, za które to zostali prawomocnie skazani.

Z tych przyczyn Sąd I instancji oddalił powództwo główne, wskazując, że powód -wbrew ciężącemu na nim obowiązkowi - nie wykazał, aby w wyniku bezprawnego i zawinionego działania pozwanych poniósł szkodę (wyrażającą się w obowiązku wykonania prawomocnego wyroku w sprawie I ACa 765/08 i obowiązku zapłaty kwoty 938.800,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania), jak również nie wykazał, aby szkoda ta pozostawała w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z zachowaniem pozwanych (wyrażającym się w poświadczaniu nieprawdy w dokumentach celnych SAD).

Jednocześnie Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanych, że w niniejszej sprawie nie sposób mówić o solidarnej odpowiedzialności wszystkich pozwanych za całą szkodę. By mówić o solidarnej odpowiedzialności pozwanych wobec powoda koniecznym byłoby, aby poniesiona przez niego szkoda wynikała ze wspólnego działania wszystkich pozwanych, objętego jednym czynem - jednym wspólnym deliktem. Szkoda będąca źródłem odpowiedzialności powoda (dochodzona obecnie od pozwanych tytułem regresu) nie wynika natomiast z jednego czynu a z wielu zachowań poszczególnych pozwanych, których konsekwencją było wydanie nie jednej, lecz ośmiu różnych decyzji Inspektora Kontroli Skarbowej. Okoliczność zaś, iż powód poniósł szkodę określoną jedną kwotą (zasądzoną jednym wyrokiem) nie oznacza, iż szkoda ta ma charakter jednolity. W ocenie Sądu Okręgowego, powód błędnie myli szkodę wyrządzoną (...) S.A. w T. ze szkodą poniesioną przez Skarb Państwa i utożsamia swoją odpowiedzialność (wyrażoną jedną kwotą pieniężną) z jedną szkodą. Szkoda ta nie miała jednolitego charakteru, a jedynie odpowiedzialność Skarbu Państwa została określona jedną kwotą. Co więcej, (...) S.A. w T., żądając zapłaty od Skarbu Państwa, nie wskazywała, iż odpowiedzialność funkcjonariuszy jest solidarna, lecz wykazywała, iż Skarb Państwa jest odpowiedzialny solidarnie z funkcjonariuszami za szkodę wyrządzoną przez tych funkcjonariuszy. O tym, że szkoda poniesiona przez cukrownię nie miała jednolitego charakteru świadczy również to, że wynikała ona z odsetek naliczonych w ośmiu odrębnych decyzjach z dnia 27 czerwca 2001 r.

Sąd I instancji zważył, że powód nie może żądać ukształtowania solidarnej odpowiedzialności pozwanych za całą szkodę, skoro nie wynika ona z jednego czynu - pojedynczego deliktu wspólnego pozwanych, który z mocy art. 441 § 1 k.c. uzasadniałby ich solidarną odpowiedzialność. Nadto, odpowiedzialność pozwanych wobec Skarbu Państwa nie może być oparta o tę podstawę także z tej przyczyny, że szkoda poniesiona przez powoda wynika z odpowiedzialności za delikt wyrządzony przez funkcjonariuszy osobie trzeciej. Ewentualna odpowiedzialność pozwanych w niniejszym postępowaniu nie może wynikać z odrębnego deliktu niż przypisane im czyny w postępowaniu karnym, które znalazły się u podstaw odpowiedzialności powoda wobec (...) S.A. w T.. Odpowiedzialność pozwanych byłaby solidarna tylko wówczas, gdyby z ich działania wynikała solidarna odpowiedzialność wszystkich funkcjonariuszy wobec (...) S.A. w T. na warunkach określonych w art. 441 § 1 k.c. Taka okoliczność w przedmiotowym stanie faktycznym nie występuje. Działania wszystkich pozwanych nie były ze sobą powiązane i mogły co najwyżej doprowadzić do powstania różnych szkód w majątku poszkodowanego, wyrządzonych przez każdego z nich samodzielnie. Okoliczność ta wyklucza – zdaniem Sądu – możliwość przyjęcia odpowiedzialności solidarnej.

Powołując treść art. 441 § 3 k.c. (wskazywanego przez powoda jako podstawa prawna roszczenia głównego), Sąd Okręgowy wyjaśnił, że przepis ten rozumie się powszechnie jako nakładający na osobę, która zawiniła powstaniu szkody, obowiązek zwrócenia podmiotowi ponoszącemu odpowiedzialność, mimo braku winy, całości spełnionego świadczenia odszkodowawczego. Powstanie obowiązku tej treści możliwe jest jednak jedynie w przypadku osoby ponoszącej odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę. Oznacza to, iż powód, żądając solidarnego zasądzenia kwoty dochodzonej pozwem, obowiązany jest udowodnić nie tylko, iż zachowanie każdego z pozwanych z osobna pozostaje w związku przyczynowym ze szkodą, ale także, iż każdy z pozwanych ponosi odpowiedzialność za szkodę w pełnej wysokości. Jak zaś wskazywano wcześniej, działania pozwanych nie pozostawały ze sobą w takim związku, który pozwalałby uznać każdego z pozwanych odpowiedzialnym za powstanie całej szkody. Odpowiedzialność każdego z nich powinna być oceniana z osobna przez pryzmat adekwatnego związku przyczynowego. W tym zakresie Sąd Okręgowy odwołał się do uchwały 7 sędziów SN, mającej moc zasady prawnej, z 29 listopada 1971 r. (III CZP 51/71),

po czym wskazał, że odpowiedzialność każdego z pozwanych powinna być oceniana z punktu widzenia ich osobistego zawinienia, z ograniczeniem ich odpowiedzialności do szkody wyrządzonej ich własnym działaniem. Wyjściowym dla takiej oceny musi być zaś wykazanie przez Skarb Państwa istnienia szkody i adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego, co w niniejszej sprawie nie zachodzi, skutkując oddaleniem powództwa w całości.

Stan faktyczny w sprawie ustalono w oparciu o dowód z dokumentów, które Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Jednocześnie, kierując się wytycznymi Sądu Apelacyjnego w Szczecinie przedstawionymi w uzasadnieniu wyroku z 19 maja 2016 r. w sprawie I ACa 689/15, przy ponownym rozpoznaniu niniejszej sprawy, w tym również w związku z modyfikacją powództwa przez powoda, uzupełniono postępowanie dowodowe o dowód z zeznań świadka B. P. oraz opinii biegłych sądowych z zakresu rachunkowości A. P. i M. L.. Dowody te Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne, jednakże zważywszy na niewykazanie przez powoda faktu poniesienia szkody oraz istnienia związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem pozwanych a szkodą, dowody te ostatecznie okazały się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., pozostawiając szczegółowe ich rozliczenie referendarzowi sądowemu w oparciu o art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c., przy przyjęciu, że powód przegrał spór w całości.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając rozstrzygnięcie w całości, i zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału oraz przeprowadzeniu dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że Skarb Państwa nie zdołał udowodnić, aby w związku z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych - byłych funkcjonariuszy Służby Celnej (okoliczność bezsporna) poniósł szkodę, dokonując zapłaty na rzecz (...) S.A. w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, gdyż kwota, którą zapłacił była kwotą, którą wcześniej sam pobrał nienależnie na skutek wadliwych decyzji skarbowych w sytuacji, gdy przedmiotowe decyzje skarbowe są zgodne z prawem i zostały pozytywnie zweryfikowane w toku instancji przez sądy administracyjne, a także zostały wydane w związku z czynami zabronionymi pozwanych, za które zostali oni prawomocnie skazani, która to okoliczność nie była też znana organom podatkowym w terminie wydawania decyzji - wyrok skazujący pozwanych był nieprawomocny (ustalenia dotyczące wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 22 lutego 2001 r., sygn. akt XIV K 647/00 i wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 lutego 2002 r., sygn. IV Ka 1440/01 zostały zawarte na stronach 79-87 uzasadnienia wyroku, zaś ustalenia dotyczące decyzji administracyjnych wydanych przez organy podatkowe oraz orzeczeń sądów administracyjnych zostały zawarte na stronach 79-87 uzasadnienia wyroku);

II. naruszenie prawa materialnego, tj.:

1. art. 441 § 3 k.c. w zw. z art. 415 k.c. i art. 361 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że strona powodowa nie wykazała aby w wyniku bezprawnego i zawinionego działania pozwanych naprawiła, mimo braku winy, szkodę (wyrażającą się w obowiązku wykonania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie I ACa 765/08 i obowiązku zapłaty kwoty 938.800,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania toczzonego w dwóch instancjach oraz kosztami postępowania przed Sądem Najwyższym) oraz aby szkoda ta, pozostawała w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z zachowaniem pozwanych (wyrażającym się w poświadczaniu nieprawdy w dokumentach celnych SAD) w sytuacji gdy okoliczności te zostały wykazane bezspornymi dokumentami urzędowymi w postaci: decyzji organów podatkowych, wyroków sądów administracyjnych i karnych oraz jasną, logiczną i spójną opinią biegłych sądowych, której ustalenia Sąd zaakceptował, jak też zeznaniami świadka B. P., którym Sąd dał wiarę;

2. ewentualnie art. 441 § 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c. i art. 361 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że strona powodowa nie wykazała aby w wyniku bezprawnego i zawinionego działania pozwanych naprawiła szkodę (wyrażającą się w obowiązku wykonania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie I ACa 765/08 i obowiązku zapłaty kwoty 938.800,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania toczzonego w dwóch instancjach oraz kosztami postępowania przed Sądem Najwyższym) i może żądać od pozwanych zwrotu odpowiedniej jej części oraz aby szkoda ta pozostawała w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z

zachowaniem pozwanych (wyrażającym się w poświadczaniu nieprawdy w dokumentach celnych SAD) w sytuacji, gdy okoliczności te wynikają z bezspornych dokumentów urzędowych w postaci: decyzji organów podatkowych, wyroków sądów administracyjnych i karnych oraz jasnej, logicznej i spójnej opinii biegłych sądowych, której ustalenia Sąd zaakceptował, jak też zeznań świadka B. P., którym Sąd dał wiarę.

W oparciu o powyższe zarzuty, szerzej omówione w uzasadnieniu apelacji, powód wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie powództwa i obciążenie pozwanych kosztami procesu w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, w każdym zaś przypadku o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwani D. S., J. H., G. M., W. S., T. S., P. J., S. S., Z. C., K. M. (1), W. T., P. B., T. A., M. K. (1), W. F., T. M., J. A. wnieśli o oddalenie apelacji powoda w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda, w części kwestionującej rozstrzygnięcie Sądu I instancji w przedmiocie roszczenia głównego, podlegała oddaleniu jako bezzasadna, natomiast w części dotyczącej roszczenia ewentualnego okazała się o tyle uzasadniona, że doprowadziła do uchylenia wyroku w tym zakresie, z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy.

Wstępnie wyjaśnienia wymaga, iż stosownie do art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Z brzmienia cytowanego przepisu wynika, iż sąd odwoławczy przy rozpoznawaniu środka zaskarżenia jest związany granicami apelacji określonymi przez skarżącego, przy czym podkreślić należy, iż w polskiej procedurze cywilnej realizowana jest zasada pełnej apelacji (por. postanowienie SN z 21 maja, 2014 r., II CZ 8/14). Jak przyjmuje się w orzecznictwie, obowiązkiem sądu odwoławczego jest nie tylko rozpoznanie zarzutów podniesionych w apelacji, lecz szerzej rozpoznanie sprawy, choć w granicach zaskarżenia. Nakłada to na sąd obowiązek dokonania własnych ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i poddanie ich ocenie prawnej przez pryzmat mających zastosowanie właściwych przepisów prawa materialnego (por. wyrok SN z 26 czerwca 2013 r., V CSK 347/12). Powyższy obowiązek sądu drugiej instancji wynika z faktu, iż postępowanie apelacyjne ma z jednej strony charakter merytoryczny, z drugiej zaś, kontrolny.

Wykonując zaś prawnoprocesowy obowiązek własnej oceny zgromadzonego materiału procesowego przy uwzględnieniu normy art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny uznał, że Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd odwoławczy ustalenia Sądu Okręgowego czyni częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania (por. np. orzeczenia SN z 13 grudnia 1935 r., C III 680/34; z 14 lutego 1938, C II 21172/37 i z 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98).

Powyższej konstatacji nie zmienia podniesiony przez powoda zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., co miałyby polegać na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału oraz przeprowadzenie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji przyjęciu, że Skarb Państwa nie zdołał udowodnić, aby w związku z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych - byłych funkcjonariuszy Służby Celnej - poniósł szkodę. W tym miejscu wyjaśnienia wymaga, że ustalenia faktyczne są wynikiem stosowania reguł (norm) prawa procesowego. Fakty przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia stanowią wynik procesowej weryfikacji twierdzeń stron co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, ewentualnie uzupełnianych o fakty znane powszechnie i fakty znane sądowi z urzędu (art. 228 k.p.c.). Weryfikacja twierdzeń stron następuje w oparciu o przepisy prawa procesowego. Fakty przytaczane przez strony zasadniczo wymagają dowodu i na stronach (zgodnie z art. 232 k.p.c.) spoczywa ciężar przytoczenia faktów oraz dowodów. Bez przeprowadzenia postępowania dowodowego Sąd może czynić ustalenia faktyczne jedynie co do faktów przyznanych przez stronę przeciwną (w sposób wyraźny – art. 229 k.p.c. lub w sposób dorozumiany – art. 230

k.p.c.), faktów objętych domniemaniami faktycznymi (art. 231 k.p.c.) lub prawnymi (art. 234 k.p.c.). Ocena dowodów i uznanie ich wiarygodności oraz mocy dowodowej odbywa się na podstawie kompetencji określonych w art. 233 k.p.c. Na podstawie tej oceny Sąd uznaje określone fakty za udowodnione (czyni je podstawą rozstrzygnięcia) lub uznając za niewykazane pomija przy rozstrzygnięciu.

Odnosząc się w tym kontekście jurydycznym do tak postawionego zarzutu, Sąd Apelacyjny zauważa, że w istocie skarżący nie kwestionuje poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, lecz ponawia argumentację, mającą uzasadniać zarzut naruszenia prawa materialnego. Powód nie zarzuca bowiem błędnej oceny dowodów czy też błędnego ustalenia faktów, lecz (co najwyżej) błędną kwalifikację tych faktów jako istotnych dla rozstrzygnięcia w płaszczyźnie przepisów prawa materialnego (tak należy bowiem traktować kwestie dotyczące przyjęcia przez Sąd Okręgowy, iż powód nie zdołał udowodnić, aby w związku z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych poniósł szkodę). W ocenie Sądu Apelacyjnego, tego rodzaju sposób argumentacji, kwalifikowany być winien na płaszczyźnie procesowej jako zarzut obrazy prawa materialnego, dotyczący – ściślej rzecz ujmując – fazy jego subsumcji do ustalonego stanu faktycznego. W tym świetle zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie zasługiwał na uwzględnienie w żadnej części. Wobec zaś braku wprost wyartykułowanych (jako elementu konstrukcyjnego apelacji) zarzutów dotyczących naruszeń prawa procesowego, wskazujących na wadliwą – zdaniem skarżącego – ocenę materiału dowodowego przez Sąd I instancji oraz stanowiących konsekwencję takich uchybień zarzutów błędnych ustaleń faktycznych, poddany pod osąd Sądu Apelacyjnego stan faktyczny – również z tego powodu – kształtował się tak, jak ustalił go Sąd Okręgowy.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny akceptuje argumentację materialnoprawną Sądu I instancji, która samoistnie – bez potrzeby badania wskazanych w tym zakresie innych kwestii - przemawiała za brakiem podstaw do uwzględnienia powództwa głównego, pierwotnie dochodzonego przez stronę powodową. Abstrahując bowiem w tym miejscu od zasadności całości stanowiska tego Sądu w tej materii (o czym w dalszej części rozważań), podzielić należało tą część uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w której przekonująco wyjaśnione zostało, że powód co do zasady nie może żądać całej kwoty dochodzonego odszkodowania od wszystkich pozwanych, traktując ujawnioną szkodę jako niepodzielną, bowiem oczywistym jest, że nie wynika ona z jednego czynu. Symptomatyczne jest, że z tym – zdaniem Sądu Apelacyjnego kluczowym – argumentem, powód nie podjął w swojej apelacji rzeczywistej merytorycznej polemiki. Tym samym zadość wymogowi konstrukcyjnemu niniejszego uzasadnienia czyni odwołanie się do tej części stanowiska Sądu Okręgowego, bez potrzeby jego powielania. Jak słusznie bowiem wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 8 września 2015 r., I UK 431/14, zakres odpowiedniego zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.) zależy od treści wydanego orzeczenia oraz, w dużym stopniu, od przebiegu postępowania apelacyjnego, a także od działań procesowych podjętych przez sąd odwoławczy, dyktowanych rodzajem zarzutów apelacyjnych oraz limitowanych granicami wniosków apelacji (por. wyrok SN z 18 listopada 2005 r., IV CK 202/05). W przypadku, gdy sąd odwoławczy podziela ocenę prawną, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji i uznaje ją za wyczerpującą, wystarczy stwierdzenie, że podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji (por. wyroki SN z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05; z 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05; z 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999 Nr 3, poz. 60).

Już to tylko czyniło apelację powoda w części, w jakiej kwestionował oddalenie swojego zasadniczego roszczenia, bezzasadną i to w stopniu oczywistym.

Przechodząc do omówienia przyczyn, jakie legły u podstaw wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym w zakresie roszczenia ewentualnego, Sąd Apelacyjny przede wszystkim wskazuje, że Sąd Okręgowy, pomimo przedstawienia szczegółowej i prawidłowej wykładni przepisów prawa materialnego istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, dokonał procesu subsumcji do tych norm ustalonego na podstawie zgromadzonych dowodów stanu faktycznego, w sposób oczywiście nieadekwatny do okoliczności sprawy, a w konsekwencji nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. W tym kontekście zaznaczenia wymaga, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie „istoty sprawy” odnosi się do jej aspektu materialnego, a nierozpoznanie istoty zachodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, a więc gdy sąd zaniedbał zbadania materialnej podstawy żądania (por. wyrok SN z 24 maja 2012 r., V CSK 260/2011; z 24 marca 2004 r., I CK

505/2003; postanowienie SN z 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12). Do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. dochodzi wówczas, gdy sąd rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę, rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie, nie rozważył wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych, rzutujących na zasadność roszczenia będącego przedmiotem sprawy (por. postanowienie SN z 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12). Innymi słowy, nierozpoznanie istoty sprawy polega na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, tj. niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną okoliczności faktycznych, stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącej podstawą roszczenia (por. postanowienie SN z 11 marca 2015 r., III PZ 1/15).

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nierozpoznanie istoty sprawy jest wadą postępowania, którą Sąd Odwoławczy obowiązany jest badać z urzędu w ramach dokonywania kontroli orzeczenia w postępowaniu apelacyjnym. Możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania istnieje wtedy, gdy stwierdzone są takie wady postępowania, których sąd drugiej instancji nie może sam usunąć, wydając wyrok reformatoryjny. Dopiero, gdy brak jest możliwości zmiany orzeczenia sądu pierwszej instancji, sąd odwoławczy może wyrok uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania. Analiza uzasadnienia zapadłego orzeczenia doprowadziła sąd odwoławczy do wniosku, iż w sprawie nie wyjaśniono w sposób dostateczny lub w ogóle odstępiono od oceny kluczowych kwestii, niezbędnych dla rozpoznania żądania ewentualnego zgłoszonego przez stronę powodową.

Przypomnieć należy, że powód, w piśmie procesowym z dnia 9 lutego 2017 r., już po uchyleniu przez Sąd Apelacyjny pierwotnie wydanego w sprawie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 16 lutego 2015 r. (I C 892/11), zgłosił żądanie ewentualne, domagając się zasądzenia od pozwanych, na podstawie art. 441 § 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c., wyszczególnionych w piśmie kwot, powołując się na zakres odpowiedzialności każdego z pozwanych z osobna (ustalony wg schematu: wolumen fikcyjnego eksportu cukru w tonach/wolumen cukru objętego konkretną decyzją x wysokość naliczonych odsetek). W kolejnym piśmie procesowym z 3 stycznia 2019 r. powód dokonał modyfikacji powództwa ewentualnego w ten sposób, że wniósł o zasądzenie:

1. od S. S. solidarnie z W. S. kwoty 32.363,07 zł,
2. od S. S. solidarnie z G. M. oraz W. S. kwoty 17.652,58 zł,
3. od S. S. solidarnie z G. M. kwoty 326.699,91 zł,
4. od S. S. solidarnie z P. B. i W. F. kwoty 5.851,19 zł,
5. od S. S. solidarnie z P. B. kwoty 416.890,80zł,
6. od S. S. solidarnie z W. T., W. F. i Z. C. kwoty 23.536,78 zł,
7. od S. S. solidarnie z W. T. i T. M. kwoty 17.862,05 zł,
8. od S. S. solidarnie z T. S., W. F. i Z. C. kwoty 5.884,19 zł,
9. od S. S. solidarnie z T. S. i T. M. kwoty 295.039,05 zł,
10. od S. S. solidarnie z P. J. i G. M. kwoty 49.491,65 zł,
11. od S. S. solidarnie z P. D. i G. M. kwoty 250.068,58 zł,
12. od S. S. solidarnie z J. A. i T. M. kwoty 11.141,99 zł,

13. od S. S. solidarnie z J. B. (1) kwoty 19.601,00 zł,
14. od S. S. solidarnie z K. M. (1) i T. M. kwoty 250.068,58 zł,
15. od S. S. solidarnie z T. A., W. F. i Z. C. kwoty 8.826,29 zł,
16. od S. S. solidarnie z D. S. i W. S. kwoty 5.884,19 zł,
17. od S. S. solidarnie z J. H., W. F. i Z. C. kwoty 2.942,10 zł

- wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Jak już wskazano powyżej, Sąd Okręgowy dokonał szczegółowej i prawidłowej wykładni istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy przepisów prawa materialnego. Nadto, w sposób prawidłowy i wyczerpujący omówił instytucją odpowiedzialności regresowej, o której mowa w art. 441 k.c., trafnie konkludując, iż odpowiedzialność ta nie ma charakteru odpowiedzialności odszkodowawczej, lecz jest szczególnym rodzajem regresu technicznego, do którego nie znajdują zastosowania przepisy dotyczące reżimu odszkodowawczego. Sąd Okręgowy słusznie przyjął, że w stosunkach regresowych między współdłużnikami w sytuacji, jeżeli jeden z nich spełnił całość świadczenia, nie obowiązuje zasada solidarności. Osoba taka może domagać się od pozostałych współdłużników jedynie części przypadającej na nią (pro rata parte) zgodnie z zasadami zawartymi w art. 441 § 2 i 3 k.c., a więc zazwyczaj w sposób odpowiadający jej winie i stopniowi przyczynienia się do powstania szkody. Zasadnie także wskazał, że o ile w doktrynie istnieje spór co do tego, kiedy istnieje może rozliczenie regresowe na podstawie art. 441 § 3 k.c. (tzw. pełny regres lub pełne roszczenie zwrotne), to przesłanki roszczenia regresowego nie są sporne i są nimi :1) osoba dochodząca roszczenia odpowiada mimo braku swojej winy; 2) jej żądanie kierowane jest przeciwko sprawcy szkody, 3) po stronie tego sprawcy występuje wina wyłączna. Z kolei przepis art. 441 § 2 k.c. określa sytuację istnienia tzw. regresu częściowego, który znajdzie zastosowanie w sytuacji, kiedy nie są spełnione przesłanki z art. 441 § 3 k.c., szkoda była wynikiem działania lub zaniechania kilku osób, czy też gdy odpowiedzialność sprawców opiera się na tej samej podstawie prawnej (np. zasadzie winy albo zasadzie ryzyka) albo na różnych podstawach, ale nie będą spełnione przesłanki regresu pełnego określonego w art. 441 § 3 k.c., np. brak istnienia wyłącznej winy (przyczyny) działania sprawcy w rozumieniu tego artykułu. Jak prawidłowo zważył Sąd I instancji, w takiej sytuacji zazwyczaj konieczne będzie określenie stopnia winy obu tych podmiotów, a następnie proporcjonalne podzielenie między nie obowiązku odszkodowawczego.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela również stanowisko Sądu I instancji w zakresie niezasadności podniesionych przez stronę pozwaną w niniejszej sprawie zarzutów przedawnienia dochodzonego roszczenia. Jak prawidłowo zważył Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia, o powstaniu roszczenia regresowego decyduje nie chwila wyrządzenia szkody przez jej bezpośredniego sprawcę, lecz chwila naprawienia jej przez jednego z dłużników solidarnych przez zapłatę poszkodowanemu należnego odszkodowania (vide: wyroki SN z 12 lipca 1968 r., I CR 265/68, OSNCP 1969, Nr 7–8, poz. 138; z 16 września 1997 r., I PKN 261/97, OSNAPiUS 1998, Nr 18, poz. 535). Stąd też bieg terminu przedawnienia roszczenia regresowego rozpoczyna się z dniem, w którym zobowiązany do świadczenia naprawił szkodę (por. wyrok SN z 7 sierpnia 1981 r., IV PR 239/81, OSNCP 1982, Nr 2–3, poz. 38; B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, Wyrządzenie szkody, s. 149; M. Kaliński, w: A. Brzozowski, J. Jastrzębski, M. Kaliński, E. Skowrońska-Bocian, Zobowiązania, s. 172, Nb 401; A. Olejniczak w: Kidyba, Komentarz, 2014, t. III, cz. 1, art. 441, Nb 16; T. Antoszek, w: Gutowski, Komentarz, t. I, art. 441, Nb 12). Tym samym, termin przedawnienia dochodzonych w niniejszej sprawie przez powoda roszczeń regresowych rozpoczyna swój bieg z dniem naprawienia szkody i podlega ogólnym regułom przedawnienia (art. 118 k.c.). Zważywszy, iż wobec prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w sprawie I ACa 765/08, powodowy Skarb Państwa - Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w S. oraz Skarb Państwa-Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w W. (uprzednio Dyrektor Izby Celnej w S. i Dyrektor Izby Celnej w W.) zawarli z (...) S.A. z siedzibą w T. (podmiot trzeci, bezpośrednio poszkodowany inkryminowanymi działaniami pozwanych) porozumienie o spłacie kwoty 938.822,90 zł powiększonej o odsetki

ustawowe oraz należne koszty procesu, po czym dokonali zapłaty należności odpowiednio 15 i 16 września 2009 r., to od tej daty winien być liczony bieg terminu przedawnienia roszczenia regresowego. Skoro zaś powództwo regresowe zostało wniesione 30 sierpnia 2011 r., nie sposób przyjąć aby dochodzone nim roszczenia uległy przedawnieniu.

Tymczasem, przy tak prawidłowo zdefiniowanym i zinterpretowanym stanie prawnym, Sąd Okręgowy – z zupełnie niezrozumiałych przyczyn – sprowadził ocenę charakteru odpowiedzialności oraz stosunków regresowych pomiędzy ewentualnymi dłużnikami solidarnymi do zasad odpowiedzialności deliktowej, konkludując, że powództwo w tym zakresie podlega oddaleniu, albowiem strona powodowa nie poniosła szkody, zaś pomiędzy zachowaniem pozwanych a obowiązkiem zwrotu równowartości poniesionej szkody brak jest bezpośredniego i adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego. W pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał, że w kontekście zapadłego przeciwko pozwany skazującego wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z 22 lutego 2001 r. (XIV K 647/00), zmienionego następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z 27 lutego 2002 r. (IV Ka 1440/01), bezprawność działania i zawinięcie pozwanych na gruncie art. 415 k.c. nie budziły wątpliwości i nie były kwestionowane. Działanie funkcjonariuszy Skarbu Państwa, polegające na wystawieniu dokumentów potwierdzających niezgodnie z rzeczywistością wywóz cukru eksportowego, wyprodukowanego przez (...) S.A. w T., za granicę, wywołało szkodę w majątku (...) S.A. w T. w postaci sumy odsetek za opóźnienie, która to kwota stanowiła jednocześnie przysporzenie na rzecz Skarbu Państwa. Źródłem tego przysporzenia było to samo zdarzenie, a zatem bezprawne działanie funkcjonariuszy Skarbu Państwa. Gdyby bowiem funkcjonariusze nie popełnili czynów, za które zostali następnie skazani i nie umożliwiliby ukrycia nieprawdy o eksporcie cukru, (...) S.A. w T. nie popadłaby w opóźnienie z zapłatą opłat sankcyjnych i podatku VAT, w związku z czym nie poniosłaby szkody w kwocie 938.922,90 zł. Skarb Państwa nie uzyskałby natomiast tytułu do żądania odsetek z powodu opóźnienia, które następnie zostały zakwalifikowane jako szkoda (...) S.A. w T., a które Sąd Apelacyjny w Szczecinie zasądził „z powrotem” na jej rzecz jako odszkodowanie (wyrok z 20 maja 2009 r., I ACa 765/08). W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął, że powód nie poniósł uszczerbku, dokonując zapłaty na rzecz (...) S.A. w T. (następcy prawnemu poszkodowanej spółki) kwoty zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. w sprawie I ACa 765/08, gdyż suma, jaką uiszczył, była kwotą, którą uprzednio niezasadnie naliczył i pobrał na podstawie ośmiu decyzji Inspektora Kontroli Skarbowej w Urzędzie Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r.

W dalszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że zważywszy na fakt, iż organ podatkowy, wydając przedmiotowe decyzje (dwie z tytułu opłat sankcyjnych i sześć z tytułu podatku VAT), posiadał wiedzę o treści nieprawomocnego wyroku sądu karnego wydanego w sprawie XIV K 467/00, uznającego pozwanych winnymi zarzucanych im czynów, przyjąć należy, że pomiędzy działaniem byłych funkcjonariuszy celnych, polegającym w ogólności na poświadczeniu nieprawdy na dokumentach SAD w związku z pełnionymi funkcjami, a szkodą w postaci odsetek naliczonych za opóźnienie w zapłacie Skarbowi Państwa opłat sankcyjnych i podatku VAT, nie istnieje normalny związek przyczynowy, gdyż działanie pozwanych nie stanowi bezpośredniej przyczyny powstania po stronie powoda uszczerbku majątkowego. Przyczynę taką – zdaniem Sadu – stanowi dopiero wydanie decyzji administracyjnych, nieuwzględniających odpowiedzialności samego Skarbu Państwa i zobowiązujących do zapłaty należności, których (...) S.A. w T. nie miała możliwości uiszczyć, a za które odpowiedzialność spadnie na sam Skarb Państwa.

Do tożsamej konkluzji Sąd Okręgowy doszedł w przypadku dochodzonych w niniejszej sprawie należności w postaci odsetek ustawowych, liczonych od dnia wniesienia powództwa w sprawie I ACa 765/08 oraz kosztów procesu, które na podstawie zapadłych wyroków należało zwrócić (...) S.A. w T.. W tym kontekście Sąd I instancji wskazał, iż analiza uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20 maja 2009 r. wydanego w sprawie I ACa 765/08, prowadzi do wniosku, że Skarb Państwa zaniechał podjęcia inicjatywy dowodowej, aby wyjaśnić czy poszkodowana (...) S.A. w T. mogła zapobiec powstaniu szkody poprzez powzięcie wiedzy o fakcie sprzedaży cukru na obszarze kraju. Pozwani nie zostali natomiast poinformowani o wytoczonym powództwie, w związku z czym nie mieli wpływu na długość procesu, a co za tym idzie na wysokość powstałych z tego tytułu odsetek ustawowych.

Mając na uwadze powyższe rozważania prawne Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny zauważa, iż w istocie odnoszą się one do okoliczności, definiujących odpowiedzialność deliktową, o której mowa w art. 415 k.c., nie zaś odpowiedzialność regresową, uregulowaną w tak szczegółowo i prawidłowo omówionym przez Sąd I instancji

przepisie art. 441 k.c. Dokonany zatem przez Sąd I instancji proces subsumpcji ustalonego stanu faktycznego do mających zastosowanie w niniejszej sprawie norm prawa materialnego z całą stanowczością uznać należy za nieprawidłowy. Sąd Apelacyjny wskazuje, że wbrew stanowisku prezentowanemu przez Sąd I instancji, fakt wystąpienia szkody po stronie Skarbu Państwa jest oczywisty i wynika z prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w sprawie I ACa 765/08, którym zasądzono od Skarbu Państwa – Izby Celnej w S. i Izby Celnej w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w T. kwotę 938.822,90 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2003 r. oraz kosztami procesu w kwocie 27.124,50 zł. Szkodę tę stanowiła zatem równowartość odsetek od naliczonych należności budżetowych, tj. opłat sankcyjnych i podatku VAT w bezspornej – bo wynikającej z decyzji administracyjnych z 27 czerwca 2001 r. – wysokości 938.822,90 zł, którą Skarb Państwa musiał uiścić tytułem odszkodowania na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w T., wykonując wyrok zapadły w sprawie I ACa 765/08. Oczywisty jest również adekwatny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c., między tak zdefiniowaną szkodą (co do zasady), a zachowaniem pozwanych, którzy poświadczyli nieprawdę w dokumentach celnych. Nie wdając się w tym miejscu w pogłębione rozważania natury teoretycznej wskazać trzeba, że w doktrynie i orzecznictwie znajduje powszechną aprobatę stanowisko, że dla stwierdzenia w określonym stanie faktycznym związku przyczynowego należy: 1) ustalić, czy zdarzenie stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody (test *conditio sine qua non*); 2) ustalić, czy szkoda jest normalnym następstwem tego zdarzenia (selekcja następstw). W realiach niniejszego procesu spełnienie obu tych przesłanek nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że Sąd Okręgowy w sposób całkowicie nieuprawniony uznał, jakoby definiowaną w procesie przeciwko Skarbowi Państwa szkodę, poniesioną przez (...) S.A. w związku z bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanych - byłych funkcjonariuszy Służby Celnej, za które Skarb Państwa odpowiada na podstawie art. 417 k.c. - stanowił zwrot nienależnie pobranego świadczenia na skutek wadliwych decyzji skarbowych. Jak zasadnie zauważa skarżący w apelacji, prawidłowość decyzji Urzędu Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r. nr (...), (...), (...), (...), V- (...), (...), (...), (...), została zweryfikowana w toku postępowań administracyjnych prowadzonych przez Izbę Skarbowej w Ł. oraz Naczelny Sąd Administracyjny. Ośrodek Zamiejscowy w Ł.. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, w postępowaniu cywilnym sąd nie jest uprawniony do kwestionowania prawidłowości i skutków decyzji administracyjnej, w szczególności pod względem jej merytorycznej zasadności, i jest nią związany także wówczas, gdy w ocenie sądu decyzja jest wadliwa (por. uchwał 7 sędziów SN z 9 października 2007 r., III CZP 46/07, OSNC 2008 Nr 3, poz. 30; wyroki SN z 19 czerwca 2019 r., II CSK 288/18; z 16 grudnia 2009 r., I CSK 175/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 115; z 19 maja 2011 r., I CSK 332/10; z 19 maja 2011 r., I CSK 202/11 z 19 maja 2011 r., I CSK 332/10, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 35; z 16 listopada 2016 r., I CSK 754/15, i z 10 sierpnia 2017 r., I CSK 30/17). W obliczu powyższego, nie sposób przyjąć za Sądem Okręgowym, aby dokonanie przez Skarb Państwa zwrotu kwoty 938.922,90 zł, zasądzonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego Szczecinie w sprawie I ACa 765/08, „nie stanowiło szkody dla powoda, gdyż wcześniej kwotę tę sam powód pobrał nienależnie”. Jak wskazano w treści przywołanego orzeczenia Sądu Apelacyjnego, obowiązek uiszczenia opłat sankcyjnych i podatku VAT przez poprzednika prawnego (...) S.A. w T. powstał dlatego, że cukier nie opuścił polskiego obszaru celnego, a nie opuścił go, gdyż został sprzedany w kraju przez nieuczciwego komisanta. Jeśli chodzi o obowiązek uiszczenia należności odsetkowych, to stanowił on prostą konsekwencję ukrycia faktu sprzedaży cukru w kraju. Tym samym, bez uchybienia terminowi zapłaty opłat sankcyjnych i podatku VAT przez poprzednika prawnego (...) S.A. w T. obowiązek uiszczenia odsetek od tych należności by nie powstał. Fakt ten, w powiązaniu ze zweryfikowanymi w postępowaniu sądowo-administracyjnym prawomocnymi decyzjami Urzędu Kontroli Skarbowej w Ł. z 27 czerwca 2001 r., przesądza więc, iż kwota należności odsetkowych od nieuiszczonych w terminie opłat sankcyjnych i podatku VAT z całą pewnością Skarbowi Państwa się należała. Natomiast zasądzenie równowartości tychże odsetek od Skarbu Państwa na rzecz (...) S.A. w T. nie stanowiło – wbrew stanowisku Sądu Okręgowego – zwrotnego zasądzenia odsetek z tytułu nienależnie pobranego świadczenia, tylko zasądzenie odszkodowania (którego wartość odpowiadała naliczonym i należnym powodowi odsetek od należności publicznoprawnych) od Skarbu Państwa, który stosownie do treści art. 417 k.c. ponosi odpowiedzialność za zachowania swoich funkcjonariuszy. Innymi słowy, zobowiązanie (...) S.A. w stosunku do Skarbu Państwa miała charakter publicznoprawny, zaś roszczenie zasądzone w sprawie I C 649/03 (I ACa 765/08) oparte było na delitowej odpowiedzialności odszkodowawczej. Już tylko z tych względów oczywiście wadliwe okazały

się zasadnicze argumenty materialnoprawne Sądu I instancji, tak co do braku szkody po stronie powoda, jak i nieistnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy tą szkodą a zawinionym zachowaniem pozwanych.

Sąd odwoławczy zauważa, że fakt, iż w sprawie I C 649/03 (I ACa 765/08) (...) S.A. w T. dochodziła od Skarbu Państwa jednej, sumarycznie wyrażonej kwoty, opisanej jako odszkodowanie za poniesioną w wyniku wielu zdarzeń szkodę, nie oznacza, że na płaszczyźnie odpowiedzialności regresowej zarówno w relacjach pomiędzy poszczególnymi współdłużnikami, jak i pomiędzy występującym z roszczeniem regresowym Skarbem Państwa, a odpowiedzialnymi solidarnie (zdaniem powoda) pozwanymi, tego rodzaju reguła jednolitości szkody może mieć zastosowanie. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w niniejszej sprawie zachodzi wielość szkód, z których każda wywołana jest przez odrębne zdarzenia (skutkujące poświadczeniem nieprawdy w dokumentach SAD a następnie pozostawieniem cukru na rynku polskim), których konsekwencją było wydanie ośmiu różnych decyzji Inspektora Kontroli Skarbowej, rodzących po stronie Cukrowni (...) szkodę. Powyższe rozróżnienie jest o tyle istotne, że w zakresie każdego ze zdarzeń – co nie było kwestionowane w toku procesu – zachodzą różne konfiguracje osobowe udziału poszczególnych pozwanych. Ewentualna odpowiedzialność regresowa pozwanych w niniejszym postępowaniu nie może zatem wynikać z innych, niż przypisane im czyny w postępowaniu karnym, które z kolei stanowiły podstawę odpowiedzialności powoda wobec (...) S.A. w T.. Tak rozumiana odpowiedzialność każdego z pozwanych powinna zostać oceniona przez Sąd Okręgowy z punktu widzenia ich osobistego zawinienia, z ograniczeniem ich odpowiedzialności do szkody wyrządzonej ich własnym działaniem. Tego rodzaju rozważań Sąd I instancji nie poczynił.

Sąd Apelacyjny zauważa, że przesłanki warunkujące odpowiedzialność deliktową, które Sąd Okręgowy błędnie zastosował dokonując oceny odpowiedzialności pozwanych względem występującego z roszczeniem regresowym Skarbem Państwa, z punktu widzenia niniejszej sprawy pozostają relewantnie prawne wyłącznie w kontekście zarzutów, jakie pozwani mogą formułować, kontestując wysokość świadczenia zasądzonego od Skarbu Państwa na rzecz (...) S.A. w T. w ramach procesu I C 649/03 (I ACa 765/08). Niewątpliwie bowiem, brak przypozwania pozwanych w toczącym się postępowaniu przeciwko Skarbowi Państwa skutkuje tym, iż w niniejszej sprawie mogą oni kwestionować szkodę poniesioną przez (...) S.A. w T. (następcę prawnego Cukrowni (...) S.A. w O.) oraz jej wysokość. Sąd Apelacyjny wskazuje, że w świetle art. 84 § 1 k.p.c. strona, której w razie niekorzystnego dla niej rozstrzygnięcia przysługiwałoby roszczenie względem osoby trzeciej albo przeciwko której osoba trzecia mogłaby wystąpić z roszczeniem, może zawiadomić taką osobę o toczącym się procesie i wezwać ją do wzięcia w nim udziału w charakterze interwenienta ubocznego. Co istotne, przypozwanie wywołuje określone w art. 85 w zw. z art. 82 k.p.c. skutki materialnoprawne i procesowe, chroniąc stronę stosującą przypozwanie przed zarzutem wadliwego prowadzenia procesu (*exceptio male gesti processus*), który mógłby zostać podniesiony przez interwenienta ubocznego w późniejszym procesie, którego przedmiotem byłoby roszczenie regresowe przeciwko interwenientowi (art. 82 i 85 k.p.c.). Skoro więc Skarb Państwa nie skorzystał w sprawie I C 649/03 (I ACa 765/08) z przysługującego mu uprawnienia do przypozwania pozwanych na podstawie art. 84 § 1 k.p.c., mogą oni na gruncie niniejszego postępowania podnosić zarzuty, które na płaszczyźnie art. 417 k.c. (znajdującego zastosowanie w sprawie I C 649/03, a którego przesłanki pozostają w istocie tożsame z przewidzianymi przez art. 415 k.c.) mogą skutkować ograniczeniem ich odpowiedzialności w zakresie zasądzonej od Skarbu Państwa na rzecz (...) S.A. w T. kwoty odszkodowania. Jeśli zaś chodzi o kwestię wzajemnych rozliczeń pomiędzy Skarbem Państwa, występującym z roszczeniem regresowym w ramach powództwa ewentualnego, a pozwanymi, wskazanymi przez powoda jako współdłużnicy solidarni, przesłanki odpowiedzialności deliktowej nie znajdują zastosowania. Sąd Apelacyjny uznał zatem, że Sąd I instancji, nie dokonując właściwej weryfikacji sformułowanego przez powoda żądania regresowego, a poprzestając na analizie przesłanek warunkujących roszczenie *sui generis* odszkodowawcze, nie rozpoznał istoty sprawy. Godzi się przy tym nadmienić, że z omówionego wyżej względu kwestia ta nie miała znaczenia dla kierunku rozstrzygnięcia sprawy w zakresie roszczenia głównego, które z innych przyczyn okazało się nieuzasadnione co do zasady.

W pisemnych motywach rozstrzygnięcia Sądu I instancji nie sposób doszukać się jakichkolwiek rozważań prawnych także w kontekście szeregu zarzutów, podnoszonych przez pozwanych w toku procesu zarówno wspólnie, jak i indywidualnie. I tak, zabrakło choćby odniesienia do szeroko akcentowanych przez pozwanych zarzutów ograniczenia ich odpowiedzialności za szkodę w kontekście regulacji wynikających z kodeksy pracy, ewentualnego przyczynienia

się powoda do powstanie szkody z uwagi na brak należytego nadzoru i stosownych działań kontrolnych w zakresie pracy celników na przejściu granicznym w K., czy też sprzeczności dochodzonego przez powoda roszczenia z zasadami współzycia społecznego (5 k.c.). Jednocześnie Sąd Okręgowy niezasadnie zaniechał oceny charakteru odpowiedzialności, ewentualnie stopnia zawinienia przy rozliczeniu regresowym, tych pozwanych, którzy nie zostali uznani winnymi poświadczenia nieprawdy, a zostali skazani za inny czyn, polegający na przekazywaniu w celu osiągnięcia korzyści majątkowych funkcjonariuszom celnym oddziału w K. dokumentów SAD oraz korzyści majątkowych w celu nakłonienia ich do dokonania czynów związanych z naruszeniem obowiązków służbowych, polegających na poświadczeniu nieprawdy w tych dokumentach i w ewidencji towarów wyprawdzanych z polskiego obszaru celnego co do okoliczności eksportu cukru.

Syntetyzując przedstawione wyżej uwagi w kontekście wskazań co do dalszego toku sprawy Sąd Apelacyjny wskazuje, że punkt wyjścia winno stanowić przyjęcie, że przedmiotem niniejszego procesu są aktualnie roszczenia regresowe w zakresie szeregu odrębnych szkód, których podstawą są poszczególne decyzje organów podatkowych o wymiarze należności publicznoprawnych, a zdarzeniami sprawczymi indywidualne zachowania poszczególnych pozwanych. Sam fakt istnienia tych należności oraz ich wysokość, nie może podlegać kwestionowaniu. Na tych założeniach oparte winno zostać zbadanie istnienia - co do zasady - podstaw do dochodzenia przez Skarb Państwa od poszczególnych uczestników wielu pojedynczych zdarzeń, należności doprecyzowanych pismem procesowym powoda z 3 stycznia 2019 r. (k. 3354-3358) ze szczególnym uwzględnieniem stopnia zawinienia każdego z pozwanych, specyfiki czynów tych pozwanych, którzy nie zostali skazani za poświadczenie nieprawdy w dokumentach SAD oraz przyczynienia się do powstanie szkody. Sąd Okręgowy, w zakresie wysokości dochodzonych roszczeń regresowych winien dokonać analizy prawnej w zakresie możliwości dochodzenia przez Skarb Państwa od poszczególnych pozwanych świadczeń, obejmujących także należności uboczne (odsetki od odsetek) oraz z tytułu kosztów procesu, powstałych w wyniku prowadzonego z jego udziałem postępowania sądowego IC 649/03 (I ACa 765/08), z uwzględnieniem wypracowanego dotychczas w tym przedmiocie stanowiska judykatury i doktryny (min. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2013 r. III CZP 108/12). Godzi się w tym miejscu nadmienić, że samoistną podstawą do oddalenia powództwa w części, w jakiej roszczenia powoda obejmują należności uboczne nie może stanowić to, że pozwani nie posiadali wiedzy o sprawie IC 649/03. Jak wskazano, okoliczność ta determinuje wyłącznie prawo podnoszenia przez nich zarzutów dotyczących wysokości zasądzonych od powoda w tej sprawie świadczeń, nie ma natomiast - jak wskazał Sąd Okręgowy - znaczenia dla oceny przesłanki związku przyczynowego, odnoszonej dodatkowo, jak już wskazano, do irrelevantnych prawnie zasad odpowiedzialności deliktowej. W zakresie wysokości roszczenia badaniu poddać również należy zarzuty pozwanych, dotyczące sposobu prowadzenia przez Skarb Państwa sprawy pod sygnaturą IC 649/03. W sytuacji przyjęcia, iż pozwani ponoszą odpowiedzialność regresową w jakimkolwiek zakresie, aktualizować się będzie powinność weryfikacji wszystkich twierdzeń oraz zarzutów mających na celu zniwelowanie czy też ograniczenie tej odpowiedzialności, w tym w szczególności dotyczące ograniczenia odpowiedzialności za szkodę wynikającego z przepisów kodeksu pracy, ewentualnego przyczynienia się powoda do powstanie szkody z uwagi na brak należytego nadzoru i stosownych działań kontrolnych w zakresie pracy celników na przejściu granicznym w K., sprzeczności dochodzonego przez powoda roszczenia z zasadami współzycia społecznego (5 k.c.).

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację powoda w zakresie roszczenia głównego jako bezzasadną, natomiast na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w części obejmującej roszczenie ewentualne, określone pismem procesowym powoda z dnia 3 stycznia 2019 r. i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c.

Dorota Gamrat – Kubeczak Artur Kowalewski Ryszard Iwankiewicz